ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΕΤΟΣ ΚΣτ΄ - ΜΑΡΤΙΟΣ 1951 - ΤΕΥΧ. 3

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Κ(ΑΙ) ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

✝ Ο ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΝΗΣΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Η ΝΗΣΤΕΙΑ

ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΘΑ, μὲ τὴν Ἄνοιξιν, εἰς τὸ στάδιον τῆς Νηστείας, ἡ ὁποία μᾶς ἐδόθη ἀπὸ τὴν ἁγίαν μας Θρησκείαν πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἐνισχύσωμεν τὸ σῶμά μας καὶ τὴν ψυχήν. Εἶναι ἀπέραντη ἡ δύναμις τῆς νηστείας, ὅταν γίνεται μὲ τὴν θέλησίν μας, ἐξαντλητικὴ δὲ ὅταν τὴν ὑφιστάμεθα. Τὸ σῶμα μ᾽ αὐτὴν ἀναγεννᾶται, τὸ λέγει ὁ ἰατρός. Ἀσκεῖται θαυμάσια ἡ πνευματική μας ἐλευθερία, γιγαντώνεται ἡ θέλησις καὶ γίνεται ὁ ἄνθρωπος ἱκανὸς διὰ μεγάλα πράγματα. Τὸ πένθος μας παίρνει βάθος καὶ ἔξαρσιν. Μὲ τὴν νηστείαν ἡ προσευχή μας ἀποκτᾷ εἰλικρίνειαν καὶ δύναμιν, ἐκδηλώνεται καλύτερα, καὶ ἡ ἔντασίς της ἀσφαλίζεται. Τὸ μόνον ὅπλον τὸ ὁποῖον φοβεῖται ὁ πειρασμὸς εἶναι ἡ νηστεία καὶ ἡ προσευχή.

* * *

Τὴν νηστείαν δὲν πρέπει νὰ τὴν συγχέωμεν μὲ τὸν ὑποσιτισμόν, ὁ ὁποῖος εἶναι ὀλέθριος. Ὑπ᾽ αὐτὴν πρέπει νὰ νοήσωμεν θεληματικὴν διακοπὴν τῆς τακτικῆς μας διαίτης καὶ διατροφῆς. Συνήθως τρώγομεν περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι πρέπει, τρώγομεν συχνά, τακτικὰ καὶ ἄφθονα, καὶ ἀφήνομεν ἀχρησιμοποίητον μίαν λειτουργίαν ἡ ὁποία συνέβαλε τὰ μάλιστα εἰς τὴν ἐπιβίωσιν τῶν φυλῶν. Καὶ ἡ λειτουργία αὐτὴ εἶναι ἡ προσαρμογὴ εἰς τὴν ἔλλειψιν τρυφῆς. Τὴν γνώμην αὐτὴν τὴν διατυπώνει ὁ περίφημος ἰατρὸς Ἀ. Καρρὲλ εἰς τὸ ἔργον του: «Ὁ ἄνθρωπος, αὐτὸς ὁ ἄγνωστος». Λέγει τὰ ἑξῆς: «Ἡ στέρησις τῆς τροφῆς παράγει ἐν πρώτοις τὸ συναίσθημα τῆς πείνης, ἐνίοτε κάποιαν νευρικὴν κατάστασιν, καὶ ἀργότερα αἴσθημα ἀδυναμίας. Πλὴν παρουσιάζει ὡσαύτως καὶ φαινόμενα κρυμμένα τὰ ὁποῖα εἶναι πάρα πολὺ σπουδαῖα. Κινητοποιεῖται ἡ ζάκχαρις τοῦ ἥπατος καὶ τὸ λῖπος τὸ ὁποῖον εἶναι ἀποθηκευμένον κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιδερμίδα, ὡς καὶ αἱ πρωτεῖναι τῶν μυῶν,

τῶν ἀδένων καὶ τοῦ ἥπατος. Ὅλα τὰ ὄργανα προσφέρουν τὴν οὐσίαν των, διὰ νὰ διατηρηθῇ ἡ ἀκεραιότης τοῦ ἐσωτερικοῦ συνόλου καὶ τῆς καρδίας. Ἡ νηστεία καθαρίζει καὶ μεταμορφώνει τοὺς ἱστούς».

Μὲ τὰς διαπιστώσεις αὐτὰς τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης ἔχομεν τὰ πλέον πρακτικὰ καὶ ταπεινὰ ὠφελήματα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ εἶναι τόσον σπουδαῖα. Δὲν εἶναι δὲ τόσον δύσκολον νὰ νηστεύσωμεν, ὅσον ἐκ πρώτης ἀρχῆς φαίνεται. Τὸ αἴσθημα τῆς πείνης εἶναι δυνατὸν νὰ δαμασθῇ. Μποροῦμεν νὰ γελάσωμεν τὴν πεῖνάν μας μὲ νερό, πίνοντας ἀρκετὸ νερό. Εἶναι ὡραῖα ὅσα σχετικὰ πρεσβεύει καὶ ἡ Σχολὴ τοῦ Γάνδη. «Δύναται κανεὶς νὰ νηστεύσῃ ἀπεριόριστα, ἀρκεῖ νὰ πίνῃ ἀρκετὸ νερό, διότι τὸ νερὸ εἶναι ἡ ἀληθινὴ οὐσία κάθε τροφῆς. Ἀπαράλλακτα ὅπως συμβαίνει μὲ τὸ ἄνθος, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ διατηρήσῃ τὴν δροσερότητά του καὶ τὴν ὡραιότητα εἰς ἕνα δοχεῖον μὲ καθαρὸ νερὸ σχεδὸν τόσον χρόνον ὅσον θὰ διετηρεῖτο εἰς τὸν κλῶνόν του».

*
* *

Ἡ νηστεία πρέπει νὰ μᾶς συντροφεύῃ εἰς τὸ πένθος. Μᾶς καταπραΰνει τὸν πόνον, μᾶς δίνει εὐγένειαν, βάθος, ἐσωτερικότητα, ἔξαρσιν. Ἡ ἀρχαιοτέρα νηστεία εἶναι αὐτή, ἡ τοῦ ἐξιλασμοῦ. Εἰς τοὺς Ἑβραίους καὶ εἰς ἄλλους ἀρχαίους λαοὺς ὑπῆρχον νηστεῖαι αἱ ὁποῖαι ἀπηχοῦσαν ἐθνικὰ πένθη, τὴν αἰχμαλωσίαν, τὴν καταστροφὴν τοῦ Ναοῦ καὶ ἄλλα.

Ἡ Ἰουδίθ, ὅταν ἐχήρευσε, ἐνήστευσε. Ὁ Δαυίδ, ὅταν ἀρρώστησε τὸ παιδὶ ποὺ εἶχε ἀπὸ τὴν Βηρσαβεέ, ἐνήστευσε. Σύ, ὅταν ἔχῃς τὴν ἐπέτειον τοῦ θανάτου τῆς μητέρας σου, δὲν θὰ νηστεύσῃς; Ὅταν ἕνα προσφιλές σου πρόσωπο εἶναι ἄρρωστο, δὲν θὰ νηστεύσῃς; Ὅταν ὁ Χριστὸς ἀναβαίνῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, διὰ νὰ πάθῃ καὶ νὰ σταυρωθῇ, δὲν θὰ νηστεύσῃς; Ὅταν ἀρθῇ ὁ Νυμφίος ἀπὸ μέσον ἡμῶν; Ἔχομεν νὰ κλαύσωμεν καὶ νὰ πενθήσωμεν διὰ τόσα πράγματα, διὰ τὰς ἁμαρτίας μας καὶ τὰς συμφοράς μας, τὰς ἰδικάς μας καὶ τῶν ἰδικῶν μας, τοῦ λαοῦ μας καὶ τοῦ κόσμου ὅλου. Πῶς θὰ βοηθήσωμεν τὸν ἑαυτόν μας καὶ τοὺς ἰδικούς μας νὰ μετανοήσουν, νὰ πάρουν μαθήματα καὶ νὰ γίνουν καλύτεροι, νὰ παρηγορηθοῦν καὶ νὰ τιμήσουν τὴν ἁγιότητα τοῦ Θεοῦ; Εἰς τὸν κόσμον πόσοι πεινοῦν! Δὲν πρέπει νὰ πεινάσωμεν ὀλίγον μαζύ των; Πόσοι κλαίουν! Δὲν πρέπει νὰ ὑποφέρωμεν ὀλίγον μαζύ των;

Εἰς παρομοίας περιστάσεις ἡ νηστεία εἶναι ὅμοια πρὸς τὴν προσευχήν, εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς προσευχῆς. Εὑρισκόμεθα πρὸ ἁμαρτωλῶν κα-

ταστάσεων καὶ ἀτομικῶν καὶ ὁμαδικῶν. Πρέπει νὰ νηστεύσωμεν. Νηστείαν ἐξιλασμοῦ. Εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Σαμουὴλ ἐπεβλήθη βαθεῖα νηστεία πρὸς ἐξιλασμὸν τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος εἶχε περιπέσῃ εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, καὶ εἶχε παραμελήσῃ τὴν Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης, τὴν Σκηνὴν τοῦ Μαρτυρίου. Εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν ὑπάρχουν πολλαὶ σελίδες ὡσὰν λυχνίαι τῆς νηστείας τοῦ ἐξιλασμοῦ, σελίδες ἀναδίδουσαι κατάνυξιν καὶ συντριβήν.

Νηστεύσωμεν, ἀδελφοί, νηστείαν ἐξιλασμοῦ, καὶ ὁ Θεὸς τοῦ ἐλέους θὰ κατασκηνώσῃ ἀνάμεσά μας. Διὰ νὰ νηστεύσωμεν χρειάζεται ἐλευθέρα προσπάθεια. Μὲ τὴν ἐλευθέραν προσπάθειαν τὴν ὁποίαν θὰ δώσωμεν εἰς τὴν νηστείαν μας θὰ ἐξελέγξωμεν τὴν εἰλικρίνειαν τῆς ἐπιθυμίας μας καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς θελήσεώς μας. Θὰ μεταμορφώσωμεν τὴν ἐπιθυμίαν μας, θὰ ἀνυψώσωμεν τὴν θέλησίν μας.

Ὑπῆρχε ἕνας ἄνθρωπος, καὶ αὐτὸς δὲν ἦτο Χριστιανός, ὁ Γάνδι. Ὅταν ἀπειλοῦσαν τὴν πατρίδα του σπαραγμοὶ καὶ διαιρέσεις, συμφοραὶ καὶ θλίψεις, ἀδικίαι κατάφωροι, ὁ Γάνδι ἤρχιζε μίαν νέαν νηστείαν, μόνος, καὶ ἡ πρᾶξίς του αὐτή, ἡ ἄσκησίς του, ἔφερνε μεγάλην βοήθειαν εἰς τὴν Πατρίδα του, καίτοι δὲν ἔβλεπε κανεὶς εἰς τὴν πρώτην ὄψιν καμμίαν ἀναλογίαν εἰς τὰ πράγματα μὲ τὸ κοινωνικὸν ἢ πολιτικὸν πρόβλημα. Ἡ πρᾶξις τοῦ Γάνδι ἐδείκνυε ἡρωϊσμόν, εἰλικρίνειαν θελήσεως, πάθος διὰ τὴν δικαιοσύνην, ἀγάπην διὰ τὸν λαόν. Ἡ θέλησις ἑνὸς ἀνθρώπου ἐπεβάλλετο, ἡ νηστεία ἑνὸς μόνον ἀνθρώπου. Ὁ κάτισχνος Γάνδι πειὸ δυνατὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς πολιτικοὺς καὶ τοὺς στρατιωτικούς. Ἀληθινά, πρέπει νὰ αἰσθανθῶμεν ταπείνωσιν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μας.

* * *

Χωρὶς τὴν θέλησίν μας ἡ νηστεία εἶναι καταθλιπτική, ἐξαντλητική. Μᾶς περιλούει μὲ κρύον ἱδρῶτα, μᾶς κάμνει νὰ χάσωμεν τὸ ἠθικόν μας. Ἡ φωνή μας χάνει τὸ χρῶμά της, τὴν θερμότητά της, τὴν διαφάνειάν της. Μὲ τὴν θέλησίν μας ἂν νηστεύσωμεν, ἡ ψυχή μας γιγαντοῦται. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἱκανὸς νὰ κάμῃ πολλὰ καὶ μεγάλα πράγματα, ἀρκεῖ νὰ θελήσῃ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ. Τὸ λεπτὸ καὶ εὔθραυστο πλᾶσμα ἡ γυναῖκα γεννᾷ καὶ μεγαλώνει τὸ παιδί της, ἔχει τὸ θάρρος νὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν ἐγχείρισίν του, ἐνῶ ὁ πατέρας φεύγει. Ἡ Ἰουδὶθ σώζει τὸν λαόν της, μὲ τὴν τόλμην της. Ἡ Ἐσθήρ, μὲ τὴν ἀγάπην της καὶ τὴν ἀποφασιστικότητά της. Ἀλλὰ καὶ αἱ δύο ἐνήστευσαν, διὰ νὰ ἑτοιμασθοῦν εἰς τὸ μεγάλο ἔργον των. Ἐνήστευσαν διὰ νὰ χαλυβδώσουν τὴν θέλησίν των, νὰ ἀσφαλίσουν

τὴν ἔντασιν τῆς ἀποφασιστικότητός των. Ἐνήστευσαν διὰ νὰ ἐπικαλεσθοῦν εἰς βοήθειάν των τὴν μυστηριώδη δύναμιν, τὸν Θεόν. Ἐνήστευσαν διὰ νὰ σώσουν τὸν κινδυνεύοντα λαόν των. Ἡρωΐδες ἔγιναν, μὲ τὴν νηστείαν. Ποιηταὶ μεγάλοι καὶ ζωγράφοι ἐνεπνεύσθησαν ἀπ᾿ αὐτάς, καὶ ἐδημιούργησαν ἀριστουργήματα. Τὸ ὄνομά των ἠλεκτρίζει τὴν ψυχήν μας. Ἐσθήρ, Ἰουδίθ, Ἰφιγένεια. Εἶναι ἀριστούργημα ὁ μονόλογος τῆς τελευταίας. Τῆς εἶχαν πεῖ ὅτι θὰ τὴν νυμφεύσουν μὲ τὸν Ἀχιλλέα, τὴν ἔφεραν εἰς τὴν Αὐλίδα, καὶ ἐκεῖ μανθάνει τὴν ἀπόφασιν τοῦ πατέρα της: νὰ θυσιασθῇ διὰ τὴν Πατρίδα. Τὸ δέχεται, πνίγει ὅλα τὰ ἄλλα συναισθήματά της, ζητεῖ νὰ νηστεύσῃ πρῶτον, νὰ καθαρθῇ, νὰ ἐνισχυθῇ, νὰ μὴ διστάσῃ, νὰ μὴ κλονισθῇ, ἀλλὰ αἰθέρια νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν οὐρανόν, διὰ νὰ σωθοῦν οἱ ἰδικοί της, ὁ λαός της, μὲ τὴν προσφοράν της καὶ τὴν θυσίαν της.

Ὑπάρχουν ἄπειρα καὶ ἀξιοθαύμαστα παραδείγματα ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι διὰ κάποιον ὑψηλὸν σκοπὸν ἐδέχθησαν νὰ ὑποστοῦν μεγάλας στερήσεις, καὶ νὰ θυσιάσουν καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν των. Μὲ τὰς νηστείας δὲ καὶ τὰς στερήσεις χαλυβδώνεται ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα. Βάλε εἰς ἐνέργειαν τὴν θέλησίν σου, τὴν δύναμίν σου, καὶ εἰς τὰ ὅρια τῆς δυνάμεώς σου θὰ ἀνακαλύψῃς ἐκεῖ πέραν ἀπ᾿ αὐτὰ πηγὴν μιᾶς ἀνεξάντλητης δυνάμεως. Δοκίμασε τὴν δύναμίν σου, καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι μπορεῖς περισσότερα ἀπὸ ὅσα νομίζεις.

* * *

Τὸ μεγαλύτερο μυστικὸ τῆς νηστείας, τὸ μεγαλύτερο βάθος, ἀπεκάλυψεν ὁ Χριστός, ὅταν εἶπεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ ζήσῃ μονάχα μὲ ἄρτον, ἀλλὰ μὲ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Σαράντα ἡμέρας μετὰ τὴν βάπτισίν του ἐνήστευσεν εἰς τὴν ἔρημον ὅπου ἀπεσύρθη, διὰ νὰ ἑτοιμασθῇ εἰς τὸ ἔργον τοῦ Μεσσία. Ὅπως σαράντα ἡμέρας εἶχε νηστεύσῃ ὁ Ἠλίας εἰς τὴν πορείαν του εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, χωρὶς νὰ πάρῃ καμμίαν τροφήν, διότι ὁ Θεὸς θὰ τοῦ ἄνοιγε μίαν νέαν περίοδον προφητείας, διὰ τὰ ἔθνη. Εἰς μίαν δύσκολην στιγμὴν τῆς τρομερῆς νηστείας του, τὸν ἐστήριξε ἀπὸ τὴν ἐξάντλησίν του μία μυστηριώδης τροφὴ ποὺ τὸν ἔφερε ἄγγελος ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὸν Ἰεχωβᾶ. Σαράντα χρόνια εἶχαν νηστεύσῃ οἱ Ἑβραῖοι εἰς τὴν ἔρημον, ὅταν ἐξῆλθαν ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Αἰγύπτου, διὰ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Χαναάν, ἂν μὴ αὐτοί, τοὐλάχιστον τὰ παιδιά των. Διότι ἡ νηστεία δὲν βοηθεῖ μονάχα ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους διὰ τοὺς ὁποίους συγχρόνως νηστεύομεν καὶ προσευχόμεθα.

Πρέπει νὰ εἶναι ἔρημος, πρέπει νὰ εἶναι καὶ νύκτα καὶ ἡμέρα, νὰ εἶναι πολὺς χρόνος, καὶ νηστεία βαθειά, διὰ νὰ μπορέσουν οἱ ἀρχηγοὶ ἑνὸς λαοῦ νὰ συναντηθοῦν μὲ τὸν Θεόν, νὰ ἀκούσουν τὸν Θεόν. Μὲ τέτοιους ὅρους θὰ καταλάβουν οἱ ἄνθρωποι ὅτι δὲν θὰ ζήσουν μονάχα μὲ ἄρτον, ἀλλὰ μὲ κάθε λόγον ὁ ὁποῖος ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὰς ἀποφασιστικὰς στιγμὰς τῆς ζωῆς ἑνὸς ἀνθρώπου, ἢ ἑνὸς λαοῦ, χρειάζεται νηστεία καὶ ἔρημος καὶ νύκτα, Ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον καὶ ζώνη δερματίνη, καὶ τὸ νερὸ ποὺ κυλᾶ πλάγι εἰς τὴν ἔρημον.

Ὁ Σατανᾶς τίποτε δὲν ἐφοβήθηκε ὡσὰν τὴν νηστείαν. Φοβᾶται νὰ νηστεύσωμεν, διὰ νὰ μὴ γίνωμεν ἀνίκητοι. Ξεύρει ὅτι τὸ ἰσχυρότερόν μας ὅπλον, ἡ ἀτομική μας βόμβα ἐναντίον του, ἡ μυστική μας δύναμις, εἶναι ἡ νηστεία ποὺ συνοδεύει τὴν προσευχήν. Διὰ τοῦτο, ὅταν νηστεύωμεν, μᾶς πλησιάζει περισσότερον ὁ διάβολος καὶ ζητεῖ νὰ μᾶς ἀποπλανήσῃ, νὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν νηστείαν, νὰ μᾶς ρίψῃ εἰς τὰ δίκτυά του. Ἀφθόνους ἀποδείξεις τοῦ πράγματος ἔχουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐρήμου. Αὐτὸν τὸν Χριστὸν ἐτόλμησεν ὁ Σατανᾶς νὰ πλησιάσῃ καὶ νὰ πειράσῃ εἰς τὴν ἔρημον. Ἀλλ᾽ ἐδιώχθη ἀπ᾽ αὐτὸν καὶ ἀνεχώρησε κατησχυμένος. Τὰ μάτια ἐκείνου ποὺ νηστεύει εἶναι καθαρὰ καὶ βλέπουν καθαρὰ τὸν διάβολον καὶ τὰς δολοπλοκίας του. Τ᾽ αὐτιὰ εἶναι εὐαίσθητα καὶ καθαρὰ καὶ διακρίνουν τὴν φωνήν του, καὶ ξεύρουν κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ προφυλαχθοῦν.

* * *

Ἂς ἔλθῃ ὅσον θέλει πλησίον μας ὁ Διάβολος, ἡ σωτηρία εἶναι πλησίον μας. Εἶναι θαυμάσιον ἐκεῖνο ποὺ λέγει ὁ Ποιητής: «Ὦ ἄνεμε! Ὁ χειμῶνας ἂν ἦλθε, ἡ Ἄνοιξις δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι μακρυά». Καὶ ἡ αὐγὴ εἶναι κοντὰ εἰς τὴν νύκτα. Τὰ δένδρα θὰ ἐνδυθοῦν τὴν νυμφικὴν στολήν των. Ἡ νηστεία ἔκαμε τὸν Ἄσωτον Υἱὸν ἥρωα, ἱκανὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ πατρικό του σπίτι. Διὰ νὰ χορτάσῃ, ἔπρεπε νὰ ζήσῃ πειναλέος. Εἰς τ᾽ αὐτιά του, καὶ εἰς τὴν ἀκοήν μας χαρμόσυνα, ἀναστάσιμα ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ Πατέρα: Φέρετε τὴν ὡραιοτέραν περιβολήν, (σύμβολον ἀναγεννήσεως). Φέρετε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρά του, (σύμβολον μνηστείας τῆς ψυχῆς μὲ τὸν οὐράνιον Νυμφίον). Φέρετε ὑποδήματα, διὰ νὰ πατῇ τοὺς σκορπιοὺς καὶ τὰ φείδια, ὅταν θὰ περιπατῇ ἐπάνω εἰς τὴν γλυκεῖαν γῆν. Σφάξατε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ἀφοῦ δι᾽ ἡμᾶς ἐθυσιάσθη ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ παρατίθεται εἰς τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος.

† Ο ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΝΗΣΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΤΟ ΟΦΦΙΚΙΟΝ ΤΟΥ ΑΚΤΟΥΑΡΙΟΥ

ΑΚΤΟΥΑΡΙΟΣ δὲν ἦτο εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς ὀφφίκιον ἢ κληρικάτον ἢ ἐκκλησιαστικὸν ἀρχοντίκιον· ὡς τοιοῦτον δὲν ἀναφέρεται οὔτε ὑπὸ τοῦ Κωδινοῦ, οὔτε ὑπὸ τοῦ Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου εἰς τὸ γνωστὸν Συνταγμάτιόν του. Ἦτο ὀφφίκιον τοῦ Παλατίου. Εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ Γκρέτσερ καὶ τοῦ Γκόαρ, τὰς ἐπισυναπτομένας εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Κωδινοῦ (ἔκδοσιν τῆς Βόννης), καταχωρίζονται τὰ ἀκόλουθα: «Ματθαίου μοναχοῦ περὶ τῶν ὀφφικίων τοῦ Παλατίου», «οἱ δ᾽ ἑξῆς τῆς δεκάτης, σκουτάριος, πρωτοκυνηγός, ἀμηράλης, ναὶ μὴν ἀκτουάριος καὶ ἀδνουμιαστὴς ὁ μέγας». Αὐτὰ εἰς τὰς σελίδας 213, 214· εἰς δὲ τὴν σελίδα 211 ἀναγινώσκομεν: «με΄) ἀρχιδιάκονος, μστ΄) σκουτέριος, μζ΄) πρωτοκυνηγός, μη΄) ἀμηράλης, μθ΄) Ἀκτουάριος. Ὁ Γερμανὸς M. Tren εἰς μελέτην του περὶ τοῦ μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως Μιχαὴλ Ἰταλικοῦ[1]) ἀναφέρει ἐπιστολὰς τοῦ Κληρικοῦ ἐκείνου ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ 22α ἀπευθύνεται εἰς Ἀκτουάριον, τὸ ὁποῖον ὄνομα, γράφει, δὲν εἶναι κύριον ὄνομα ἀλλὰ τίτλος Αὐτοκρατορικοῦ ἰατροῦ τῆς Αὐλῆς» [2]).

Ὅπως ὅμως ὑπῆρχον καὶ ὀφφικιάλοι ἱερωμένοι ὑπηρετοῦντες εἰς τὸ Αὐτοκρατορικὸν Παλάτιον, τοιουτοτρόπως ἠδύνατο νὰ συμβῇ καὶ τὸ ἀντίθετον, νὰ ὑπάρχουν αὐτοκρατορικοὶ λαϊκοὶ ὀφφικιάλοι εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ἰδίως μετὰ τὴν Ἅλωσιν. Ὑπῆρχεν ἀρχιδιάκονος π. δ. χ. τοῦ βασιλικοῦ Κλήρου.

Ὁ Νικηφόρος Γρηγορᾶς (14ος αἰών) ἀναφέρει «τόν τε Μελιτινιώτην καὶ τὸν Μετοχίτην, ἀρχιδιακόνους τοῦ βασιλικοῦ Κλήρου» [3]). Εἰς τὴν δευτέραν σύνοδον τῶν Βλαχερνῶν (1285) ὑπογράφουν μεταξὺ ἄλλων: «Ὁ πρωτοπαπᾶς τοῦ εὐαγοῦς βασιλικοῦ Κλήρου Μιχαήλ, ὁ ἀρχιδιάκονος τοῦ εὐαγοῦς βασιλικοῦ Κλήρου Γεώργιος ὁ Κυρίτσης» [4]).

Ὁ Δουκάγγιος εἰς τὸ Γλωσσάριον (ἑλληνικόν) ἀναφέρει διαφόρους Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς οἱ ὁποῖοι κάμνουν λόγον περὶ τοῦ Actuarius

---

[1]) Περὶ τοῦ μητροπολίτου αὐτοῦ ἔγραψα εἰς τὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1951 φυλλάδιον, σ. 16 κ. ἑ.

[2]) «Byzantinische Zeitschrift» 1895 σ. 11.

[3]) Ἐκδ. Βόννης Α΄, σ. 130.

[4]) Echos d'Orient 1929 σ. 149.

(᾿Ακτουάριος) ὡς ὀφφικιάλου τῶν Βυζαντινῶν ᾿Ανακτόρων. «᾿Ακτουάριος inter dignitates Palatinas occurit in Catalogo dignitatum Palatinarum» (ἐκ τοῦ βασιλ. κώδικος 4—49 ἐν τῇ σημερινῇ ᾿Εθν. Βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων). Ea vero spectabat duntaxat Medicos. Anonymus de iisdem dignitatibus κἂν τοῖς ἰατροῖς ᾿Ακτουάριον ὅρα». ῾Ο ᾿Ακτουάριος τυγχάνει ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν ἀνακτορικῶν ἀξιωμάτων, ἀφεώρα δὲ μόνον τοὺς ἰατρούς. ῾Ο ᾿Ανώνυμος—καθιστᾷ φανερὸν τὸ ἑλληνικὸν ἀντίστοιχον—γράφει, βλέπε τὸν ἀκτουάριον μεταξὺ τῶν ἰατρῶν [5]. ᾿Αναφέρει ὁ Du Cange καὶ Παιόνιον ΕΟ (Παρ᾿ ῾Ομήρῳ ὁ Θεὸς τῆς ἰατρικῆς Παιτίων) βιβλ. Αον καὶ καταχωρίζει τὰ σχετικὰ πρὸς τὸν ᾿Ακτουάριον· «τοῦτο γοῦν αὐτὸν καὶ κατήνεγκεν ὡς τάχιστα τοῦ βίου, δεύτερον τῆς βασιλείας ἄγοντος ἔτος δούλου τινὸς **ἀκτουαρίου** τὴν τελευτὴν ἐπαγαγόντος» [6]. Παρατάσσει καὶ τὰ λεγόμενα τοῦ Γ. ᾿Ακρουολίτου· «ἀντέλεγε δὲ τοῖς λεγομένοις ὁ ἰατρὸς Νικόλαος, ἀνὴρ ἥκιστα μὲν φιλοσοφίας μετασχών, ἄκρος δὲ τὴν οἰκείαν τέχνην, καὶ μάλιστα τὴν διὰ πείρας γινωσκομένην, **᾿Ακτουαρίου δὲ εἶχε τιμήν**».

Καὶ ὁ Παχυμέρης (6, 36) κάμνει λόγον περὶ ᾿Ακτουαρίου Καβάσιλα: «Καὶ ἤδη τὰ τοῦ θανάτου, καὶ μᾶλλον τοῖς ἰατροῖς προσδόκιμα ἦν, τῷ μὲν ᾿Ακτουαρίῳ Καβάσιλᾳ, οὐκ ἀσφαλὲς τὸ ὑπομιμνήσκειν τὰ τοῦ κινδύνου ἐδόκει». Καὶ Ζαχαρίου υἱὸς ἱστορεῖται qui vulgo= κοινῶς «Actuarius» λέγεται.

῾Η λέξις actuarius εἶναι λατινική, παράγεται δὲ ἀπὸ τὸ ῥῆμα ago, egi, παθ. μετ. actum καὶ σημαίνει ἄγω, πράττω ἐκτελῶ. Τὸ actuarius ὡς ἐπίθετον σημαίνει τὸν ταχύν, ἀπαντᾷ δὲ συνήθως μὲ τὸ οὐσιαστικὸν navis= ναῦς, πλοῖον. Τὸ οὐσιαστικὸν εἰς τὴν κλασσικὴν γλῶσσαν ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ταχυγράφου. Εἰς τὴν λατινικὴν τοῦ μεσαίωνος καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, οἱ ὁποῖοι ἐχρησιμοποίουν πολλὰς λατινικὰς λέξεις μὲ κάποιαν παραμόρφωσιν καὶ ἀλλαγὴν καὶ εἰς τὴν σημασίαν ἐνίοτε, ἡ λέξις Actuarius ἀκτουάριος ἔγινε τίτλος ἀνακτορικοῦ ἰατροῦ.

῾Ως δὲ ἐξάγεται ἀπὸ τὰ λόγια ἰδίως τοῦ ᾿Ακροπολίτου - ἰατρὸς Νικόλαος. . . ᾿Ακτουαρίου δὲ εἶχε τιμήν»—᾿Ακτουάριος δὲν ἐλέγετο πᾶς

---

5) **Βλέπε τὴν τελευταίαν ἔκδοσιν—διὰ φωτοτυπίας—τοῦ Γλωσσαρίου, Παρίσιοι, 1943, σ. 46.**

6) **Αὐτόθι. Παραπέμπει καὶ εἰς τὰς Νεαρὰς τοῦ ᾿Ιουστινιανοῦ 117, κεφ. 11, 129, σελ. 6.**

οἱοσδήποτε ἰατρός, ἀλλὰ μόνον ὁ τοῦ Παλατίου ὁ ἔχων τὸν τίτλον αὐτὸν ὡς «τιμήν», ὡς ἀξίωμα καὶ ὀφφίκιον.

Μὲ τὸ ὀφφίκιον τοῦ Ἀκτουαρίου ὁ ἀείμνηστος Οἰκ. Πατριάρχης Βενιαμὶν (1936—1946) ἔχων τὴν συνήθειαν νὰ ἀνασκαλεύῃ τὰ παλαιὰ καὶ φίλος τῶν παραδόσεων, ἀπέδωκε τὸν τίτλον τοῦ μεγάλου Ἀκτουαρίου τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας εἰς τὸν εὐφήμως πανταχοῦ γνωστὸν ἰατρόν—ἄλλοτε ὑπηρετήσαντα καὶ ἐδῶ εἰς τὸ τῆς Ὁμογενείας περίφημον Νοσοκομεῖον—καὶ καθηγητὴν εἰς τὴν Ἰατρικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀναστάσιον Μισιρλόγλουν.

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

ΕΝ ΔΗΘΕΝ ΣΙΓΙΛΛΙΟΝ

ΤΟΥ ΑΝΥΠΑΡΚΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΤΟΥ Β΄.

ΕΝ ΤΗι Ὀρθοδοξίᾳ τοῦ 1943 (σ. 117—123) ἔγραψα ἀρκετὰς γραμμὰς περὶ τοῦ νομιζομένου ὡς τελευταίου μετὰ τὴν Ἅλωσιν Πατριάρχου Ἀθανασίου τοῦ Β΄. Ἐν τῷ ἰδίῳ περιοδικῷ τοῦ παρελθόντος ἔτους (σ. 356—358) ἐδημοσίευσα σημείωμα σχετικὸν πρὸς τὸ ἴδιον ζήτημα λαβὼν ἀφορμὴν ἐξ ἑνὸς σιγιλλίου δημοσιευθέντος ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Κορυτσᾶς Εὐλογίου καὶ ἀποδιδομένου εἰς τὸν προσημειωθέντα Ἀθανάσιον. Εἰς τὸ παρὸν τεῦχος δημοσιεύω ἀντίγραφον σιγιλλίου τοῦ αὐτοῦ περιεχομένου, ἀλλὰ μετὰ πολλῶν παραλλαγῶν καὶ μάλιστα μετὰ τῆς εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐγγράφου προσθήκης «ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν νήσων Λήμνου καὶ Ἴμβρου Ἰάκωβος».

Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο ἀντιγραφὲν ὑπὸ τοῦ Θεοδωρήτου (προηγουμένου Λαυριώτου πρώην Ἐσφιγμενίτου) οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Λαυριώτου Κυρίλλου, μοὶ ἐστάλη προφρόνως ὑπὸ τοῦ φιλίστορος γέροντος Παντελεήμονος, βιβλιοφύλακος τῆς Μ. Μονῆς Λαύρας τοῦ Ἄθω.

Τὸ τοῦ Θεοδωρήτου ἀντὶ «κατὰ Κύριον», ἔχει «κατὰ πνεῦμα», ἀντὶ «τοῦ ἁγίου ἐνδόξου περιβοήτου μάρτυρος... τὸ τοῦ Θεοδωρήτου διαλαμβάνει «τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐπανωτοῦ κεκλημένου», ἀντὶ «ἅμα δὲ καὶ περὶ τῶν τῆς Λαύρας μοναχῶν σπουδαίων καὶ θεοφιλῶν ἀπιδοῦσα» τοῦ Κυρίλλου, τὸ τοῦ Θεοδωρήτου περιέχει, «ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὸ τῆς Λαύρας αἰδέσιμον καὶ σπουδαῖον καὶ θεοφιλὲς ἀπιδοῦσα», ἀντὶ τοῦ «ἐπὶ τὰ πολὺ βελτιώσεως προκόψει τοῦ Κ. τὸ τοῦ Θ. ἔχει· «ἐπὶ τῷ πολλῷ βέλτιον προκόψει», καὶ αὐτὸ εἶναι ὀρθόν. Ἀντὶ τοῦ «ἐπὶ τῇ τῶν καλῶν ἔργων συντονωτάτῃ σπουδῇ» τοῦ Κ. ὁ Θ. καταχωρίζει «καὶ (τῇ;) περὶ τὰ καλὰ ἔργα, συντονωτάτῃ σπουδῇ».

Ἐκτὸς ἄλλων τινῶν μικρῶν διαφορῶν, μετὰ τὴν φράσιν «πάντων κτημάτων» τὸ τοῦ Θ. προσθέτει «καὶ πραγμάτων» καὶ ὁλόκληρον φράσιν μὴ ὑπάρχουσαν ἐν τῷ ἀντιγράφῳ τοῦ Κ· «καὶ προηγουμένως μὲν φροντίζειν τῆς λυχνοκαΐας καὶ τοῦ ἀδιαλείπτως ἔχειν ἱερομόναχον τῷ ἐνταῦθα ἱερῷ ναῷ προσεδρεύοντα καὶ τῷ Θεῷ, ὡς εἰκός, λειτουργοῦντα καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν κεκτῆσθαι ἀκολουθίαν, ὅση τῷ μοναστηριακῷ κανόνι ὀφείλεται. Ἔπειτα δὲ καὶ τῆς συστάσεως καὶ βελτιώσεως καὶ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπιδόσεως τῶν ὑπ᾿ αὐτὴν πάντων κτημάτων καὶ πραγμάτων ἐ-

πιμελεῖσθαι». Πλὴν τούτου τὸ τοῦ Θ. ἔχει τὴν σοβαρὰν προσθήκην· «εἶχε διὰ τῆς τιμίας πατριαρχικῆς χειρός» κ. λ. π. δηλ. φράσεις προστιθεμένας μόνον εἰς τὰ πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ σιγίλλια. Ἀντὶ τοῦ «οἱ ἐνταῦθα μοναχοί» τὸ τοῦ Θ. ἔχει «οἱ ἐν ταύτῃ» (τῇ μονῇ).

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἀρχικῶς ἦτο ἀρχιερατικόν, ὑποστὰν δὲ βραδύτερον ποικίλας μεταβολὰς καὶ διαστροφὰς προσέλαβε μορφὴν—ἀτελῆ—πατριαρχικοῦ ἐγγράφου. Σημειώνω ἀτελῆ, διότι παραλείπονται αἱ λέξεις «μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς ἁγ. συνόδου», ἢ «τῶν ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν κλπ.». Ὡς πρὸς τὴν χρονολογίαν ὁ Κορυτσᾶς Εὐλόγιος γράφει ,αυμζ' (1448), ἐξ ἀπροσεξίας πάντως. Ἄπορον τυγχάνει πῶς ὁ ἀδελφὸς δὲν ἔκαμε συγκριτικὴν μελέτην τῶν δύο ἀντιγράφων Κ. καὶ Θ. καὶ πρὸ πάντων πῶς δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν χρονολογίαν 1447 ἢ 1448 κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἐπατριάρχευσεν ὁ Ἀθανάσιος καὶ κατὰ τὴν γνώμην τῶν παραδεχομένων πατριαρχείαν τοῦ Ἀθανασίου. Μᾶς ἔδωκεν ἀφορμὴν ὁ ἀδελφὸς νὰ βεβαιωθῶμεν ἔτι μᾶλλον περὶ ἀνυπαρξίας Ἀθανασίου ὡς τελευταίου πατριάρχου μετὰ τὴν Ἅλωσιν.

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἰδοὺ τὸ ἀποσταλέν μοι ὑπὸ τοῦ Γέροντος Παντελεήμονος ἀντίγραφον :

> Ὁ ἱερώτατος μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Θετταλίας, ἀγαπητὸς κατὰ πνεῦμα ἀδελφὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ συλλειτουργός, ἱκεσίαν πρὸς τὴν ἡμῶν μετριότητα ἐποιήσατο ὑποτεθῆναι ὡς μετόχιον τὴν κατὰ τὴν Σκῦρον νῆσον διακειμένην σεβασμίαν πατριαρχικὴν μονὴν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐπανωτοῦ κεκλημένου, τῇ κατὰ τὸ ἁγιώνυμον ὄρος τοῦ Ἄθω περιωνύμῳ λαύρᾳ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. Ἡ μετριότης ἡμῶν ἅμα μὲν μὴ ἔχουσα τὴν τούτου δέησιν παριδεῖν, ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὸ τῆς λαύρας αἰδέσιμον καὶ σπουδαῖον καὶ θεοφιλὲς ἀπιδοῦσα, καὶ ὡς οὐ μόνον ἡ καταπιστευομένη τούτοις μονὴ εἰς ὅπερ νῦν ὁρᾶται συντηρηθήσεται ἔχουσα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸ πολλῷ βέλτιον προκόψει τῇ ἐπιμελείᾳ τούτων, καὶ περὶ τὰ καλὰ ἔργα συντονωτάτῃ σπουδῇ, εὐδοκεῖ τοῦτο καὶ διακελεύεται ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, διὰ τοῦ παρόντος σιγιλλιώδους αὐτῆς γράμματος, τὸ ἀπὸ τοῦδε ἡνωμένην εἶναι τὴν δηλωθεῖσαν σεβασμίαν μονὴν τοῦ ἁ-

γίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐπάνω ἐπικεκλημένου, καὶ ὡς μετόχιον ὑποτεθειμένην τῇ περιωνύμῳ Λαύρᾳ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, καθὼς καὶ τὰ ἀνέκαθεν ὑποτεταγμένα ταύτῃ λοιπὰ μετόχια. Ἐφ᾽ ᾧ καὶ οἱ ἐν ταύτῃ μοναχοὶ ὀφείλουσιν ἐπιλαβέσθαι τῆς ῥηθείσης τοῦ ἁγίου Γεωργίου μονῆς καὶ τῶν ὑπ᾽ αὐτὴν πάντων κτημάτων καὶ πραγμάτων. Καὶ προηγουμένως μὲν φροντίζειν τῆς λυχνοκαΐας καὶ τοῦ ἀδιαλείπτως ἔχειν ἱερομόναχον τῷ ἐν ταύτῃ ἱερῷ ναῷ προσεδρεύοντα, καὶ τῷ Θεῷ, ὡς εἰκός, λειτουργοῦντα καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν κεκτῆσθαι ἀκολουθίαν, ὅση τῷ μοναστηριακῷ κανόνι ὀφείλεται. Ἔπειτα δὲ καὶ τῆς συστάσεως καὶ βελτιώσεως καὶ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπιδόσεως τῶν ὑπ᾽ αὐτὴν πάντων κτημάτων καὶ πραγμάτων ἐπιμελεῖσθαι.

Ἐπὶ τούτῳ γὰρ καὶ τὸ παρὸν σιγιλλιῶδες γράμμμα γεγονὸς ἐπεδόθη τῇ διαληφθείσῃ περιωνύμῳ λαύρᾳ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου δι᾽ ἀσφάλειαν.

† Εἶχε διὰ τῆς τιμίας πατριαρχικῆς χειρὸς τῷ μηνὶ Νοεμβρίῳ, ἰνδικτιῶνος γ´ καὶ σφραγῖδα κάτωθεν ἀπηωρημένην, ἐν μὲν τῷ ἑνὶ μέρει τὴν ὑπεραγίαν ἔχουσαν Θεοτόκον, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ τὸ πατριαρχικὸν ὄνομα.

† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῶν νήσων Λήμνου καὶ Ἴμβρου
ΙΑΚΩΒΟΣ

Πιστὸν ἀντίγραφον ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ Θεοδωρήτου, ὅστις ἀντέγραψεν καὶ οὗτος πιστῶς ἐκ τοῦ σωζομένου παλαιοῦ ἀντιγράφου τοῦ ιε´ αἰῶνος.

Σημειωτέον ὅτι ὁ Θεοδώρητος ἔθηκεν ἐν τῷ κώδικί του ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὡς ἄνω ἐγγράφου τὸν τίτλον : «Ἴσον ἀρχαίου σιγιλλίου πατριαρχικοῦ περὶ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Σκύρῳ μετοχίου τοῦ ἁγίου Γεωργίου». (Σημείωσις τοῦ γέροντος Παντελεήμονος).

Η ΠΟΙΗΣΙΣ ΑΥΤΟΥ

ΑΦΟΥ Ο ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ἀπήγγειλε τὸν συντακτήριον λόγον αὐτοῦ ἐν συγκινήσει καὶ μὲ χάριν ἀπαράμιλλον, ἐγκατέλειψε τῷ 380 τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων ὑπὸ τὸ μῖσος, τὸ ὁποῖον δὲν ἀφοπλίζει ἡ ἀρετή. Ἐπέστρεψε πρῶτον εἰς Καισάρειαν νὰ ἀποδώσῃ τὸν σεβασμὸν εἰς τὴν μνήμην τοῦ πρό τινος ἀποθανόντος Βασιλείου καὶ ἔπειτα ἀπεσύρθη περίλυπος εἰς τὴν γενέτειραν Ἀριανζόν. Ἐκεῖ ἐτελεύτησε μακρὰν τῶν αὐλῶν καὶ τῶν συνόδων, καλλιεργῶν μικρὸν ἀγρὸν καὶ τὴν ποίησιν, ἣν ἐκ νεότητος ἠγάπα.

Εἶναι δὲ τὰ πλεῖστα τῶν Ἐπῶν του μελέται θρησκευτικαί, αἵτινες παρὰ τὴν διαφορὰν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐποχῆς ἔχουν πολλὴν ἀναλογίαν πρὸς τὰ ὀνειροπολήματα τῆς ποιητικῆς φαντασίας τῆς ἐπικρατούσης εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν τοῦ σκεπτικοῦ κόρου καὶ τῆς κοινωνικῆς προόδου. Ὑπάρχει προπάντων ἕν—τὸ ΙΔ΄ ἠθικὸν ποίημα, περὶ οὗ ἴδε Ὀρθοδοξίαν Ὀκτωβρίου 1939—τοῦ ὁποίου ἡ σοβαρὰ χάρις ὑπερέβη τὰς ὡραιοτέρας τῶν ἐμπνεύσεων τῆς μελαγχολικῆς μας ἐποχῆς, ἂν καὶ ἔχῃ τὸν τύπον πίστεως εἰσέτι νέας καὶ ἁγνῆς ἐν τῇ ψυχικῇ ταραχῇ. Δὲν εἶναι ἡ ποίησις τοῦ Ὁμήρου, ἀλλὰ ἄλλη τις ποίησις, ποὺ ἔχει τὴν ἀλήθειαν αὐτῆς, τὸ καινοφανὲς καὶ τὸ μεγαλεῖον της! Τὸ ποιητικὸν πνεῦμα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου συγχέεται μὲ τὴν εὐγλωττίαν του, καθιστᾷ καταδηλοτέρας νέου εἴδους ἀρετὰς προερχομένας ἐκ τῆς μίξεως Χριστιανισμοῦ καὶ ἀρχαίας φιλολογίας. Ἀναδεικνύει τὴν ἀττικὴν ἅμα καὶ ἀνατολικὴν χάριν, ἀναμιγνύουσα τὰς χάριτας ἑκατέρων, πᾶσαν λεπτότητα γλώσσης μὲ τὴν ἀκανόνιστον αἴγλην τῆς φαντασίας, κάθε ἐπιστήμην τοῦ ῥήτορος μὲ τὴν ἀποστολικὴν αὐστηρότητα, ἐνίοτε δὲ τὴν τεχνητὴν πολυτέλειαν τῆς γλώσσης μὲ τὰ ἀφελέστερα καὶ βαθύτερα αἰσθήματα. Οὐδαμοῦ ἀλλοῦ ἡ χάρις αὕτη τῶν λόγων, ἡ ὁμοιάζουσα μὲ θρησκευτικὴν μελῳδίαν, ἐξέλαμψε τόσον, ὅσον εἰς τὰ συγγράμματα Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ. Οἱ Ἐπικήδειοί του εἶναι ὕμνοι, οἱ κατὰ Ἰουλιανοῦ Στηλιτευτικοί του ὑπενθυμίζουν τοὺς Προφήτας. Τὸν ὠνόμασαν θεολόγον τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ προπαντὸς ἔπρεπε νὰ τιτλοφορηθῇ Ποιητὴς τοῦ ἀνατολικοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἡ ποίησίς του δὲν διαφεύγει τὴν ἀλεξανδρινὴν καλουμένην ἐπιρροήν, ἀλλ᾽ ἔχει δύο δῶρα πολύτιμα, τὴν φυσικὴν χάριν καὶ τὴν ἀληθῆ μελαγχολίαν. Μεταβαίνει ἐκ τῆς μὲν εἰς τὴν δέ, καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ ποικιλία της. Εἶναι κίνησις παρασύρουσα εἰς μονότονόν πως ροὴν συλλογισμῶν, ἐκπορευομένων ἐκ μιᾶς ψυχῆς σκεπτομένης καὶ αἰσθανομένης· Ἔχεις ἐνώπιόν σου ψυχὴν τρυφερὰν καὶ πάσχουσαν ἐν τῇ ζωῇ, ταρασσομένην ὑπὸ τῆς δυστυχίας καὶ ἀπορροφωμένην ὑπὸ λύπης. Ἡ ψυχὴ τοῦ ποιητοῦ μας γίνεται αὐστηρὰ διὰ νὰ παρηγορηθῇ εἰς τὰς θλίψεις καὶ ἀνήσυχος διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὴν λύπην. Διὰ νὰ παρακολουθήσῃς δὲ τὴν ποίησιν ταύτην χρειάζεται χρόνος πρὸς μελέτην τῶν εἴκοσι καὶ πλέον χιλιάδων στίχων. Ἀλλ᾽ ἂν ἐκλέξῃς ἢ συντομεύσῃς, τί νέας καὶ συγκινητικὰς καλλονὰς θὰ ἴδῃς! Τί μειδίαμα ψυχῆς ἀθώας καὶ ποιητικῆς φωτίζει ἐνίοτε τὴν ὁμοιόμορφον βάσιν τῆς χριστιανικῆς λύπης! Ἀνάγνωσε τὸ ΙΖ΄ ἠθικὸν ἔπος, τὸ ἐπιγραφόμενον Μακαρισμοὶ (ἴδε Ὀρθοδοξίαν Νοεμβρίου 1940). Συναντᾷς εἰς αὐτὸ γαλήνην ἐν τῇ μελαγχολίᾳ, ἐπιείκειαν ἐν τῇ αὐστηρότητι.

Εἰς ἄλλο ἔπος ἡ αὐτομελέτη τῆς ψυχῆς καθιστᾷ τὸν ποιητὴν ἐνθουσιώδη καὶ δίδει τόνον ἀποθεώσεως. Ταρασσόμενος ὑπὸ τοῦ προβλήματος τοῦ ἀνθρωπίνου προορισμοῦ, διεξέρχεται γοργῶς τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα τὰ ὁποῖα παριστάνουν τὴν ψυχὴν ὡς πῦρ, ὡς πνοήν, ὡς ἁρμονίαν, ἢ τὴν παράγουν ὑπὸ μυρίας μορφὰς μεταβολῶν τοῦ σώματος ὡς ἐνδύματος. Καὶ ἔπειτα μὲ πεποίθησιν εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν προβάλλει τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὴν τοῦ ἄλλου κόσμου ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ τοῦ παντός. Ἐπλάσθη—λέγει—ὁ ἄνθρωπος ἀνάμικτος δύο φύσεων, μέσος μεταξὺ θνητῆς καὶ ἀθανάτου οὐσίας, ὃν λογικὸν ἀπολαμβάνον τὴν ἄλογον φύσιν καὶ γνωρίζον νὰ ἐξακριβώνῃ τὰ οὐράνια πράγματα. Ἐπλάσθη βασιλεὺς τῆς γῆς καὶ δεύτερον εἶδος ἀγγέλου ἐκ τῶν κάτω ὑμνοῦντος τὴν σοφίαν τοῦ Πλάστου. . . Ἔτσι ἔγινα ἐξ ὕλης καὶ πνεύματος, εἰκὼν τοῦ ἀθανάτου, ἔχων ψυχήν, ἡ ὁποία συνδέει τὰς δύο ἀντιθέσεις καὶ ἐξαρτώμενος σωματικῶς μὲν ἐκ τῆς ἐπιγείου ζωῆς, πνευματικῶς δὲ τρέφων ἀγάπην πρὸς ἄλλην ζωήν.

Ἐδῶ ὁ ἐρημίτης κληρικὸς τῆς Ἀριανζοῦ ἀναμιγνύει χαρὰν καὶ μελαγχολίαν μεταφυσικὴν καὶ τρυφεράν, πένθος ψυχῆς πενθούσης διὰ τὴν τοιαύτην σύνθεσιν. Αὐτὴ εἶναι ἡ καινοτομία ποὺ εἰσήγαγεν εἰς τὴν ποίησιν καὶ συχνὰ ἐπαναλαμβάνει. Διὰ νὰ μὴ κουράζῃ δὲ ἐπανερχόμενος εἰς τὸ ἴδιον θέμα, ποικίλλει τὰ συμβεβηκότα διὰ ἐντυπώσεων φυσικῶν, διότι ἂν καὶ ἡ καρδία του κατείχετο ὑπὸ ἑνὸς μόνου αἰσθήματος, ἡ φαντασία ἐκόσμειτο ὑπὸ πολλῶν ἀναμνήσεων καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ποιητοῦ ἦσαν πλήρεις τῶν θεαμάτων τοῦ κόσμου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἶχεν

ἀποχωρήσει. Δανειζόμενος ἐκ τῆς εἰδωλολατρικῆς ἀρχαιότητος θελκτικὰς εἰκόνας, ποὺ ἐκείνη ἀνεμίγνυεν μὲ τὰς θλίψεις τῆς οἰκιακῆς εὐσεβείας, ψάλλει τὴν μονῳδίαν του, τὸν ἐπικήδειον ὕμνον τῆς ψυχῆς εἰς ἓν ἐκ τῶν: «Εἰς ἑαυτὸν ἱστορικῶν ποιημάτων». Ἡ ποικιλία τῶν ἐκφράσεων ἐν τῇ ἑνότητι τῆς μελαγχολίας του εἶναι ἀνεξάντλητος!

— Ἐνίοτε νεᾶνις, γράφει, ἐν τῇ μητρικῇ οἰκίᾳ κλαίει πρὸ τοῦ ἀψύχου σώματος τοῦ μνηστῆρος, ἐνίοτε νέα σύζυγος στολισμένη ἀκόμη μὲ τὴν νυμφικὴν στολήν, παρὰ τὴν στενοχωρίαν ποὺ προκαλεῖ ἡ αἰδώς, ἀρχίζει ἐπικήδειον θρῆνον. Πλησίον της ὑπηρέτριαι καὶ φίλαι ὄρθιαι εἰς δύο σειρὰς ἀναστενάζουν ἐναλλὰξ διὰ νὰ τὴν ἀνακουφίσουν! Ἐνίοτε πάλιν μητέρα θρηνεῖ τὴν ἀπώλειαν υἱοῦ ἀποθανόντος καὶ δοκιμάζει θλίψεις μεγαλυτέρας ἀπὸ τοὺς πόνους τοῦ τοκετοῦ. Ἀνὴρ φιλόπατρις κλαίει τὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος του ὑπὸ ἀμειλίκτου πολεμίου ἐχθροῦ. Ἄλλος θρηνεῖ τὴν καταστροφὴν τῆς οἰκίας του ὑπὸ τοῦ κεραυνοῦ! Ἀλλὰ ποία λύπη ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀξίαν τῆς ἀπολεσθείσης ψυχῆς μου; Κλαῖε, ἁμαρτωλέ, διὰ νὰ ἀνακουφισθῇς. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν θὰ ἀποχαιρετήσω τὴν ζωὴν αὐτήν, θὰ ἀφήσω τὰ συμπόσια καὶ τοὺς χαρίεντας ὁμίλους τῆς νεότητος, θὰ ἀφήσω τὴν δόξαν τῆς ῥητορείας, τὴν ὑπερηφάνειαν τῶν βαθμῶν, τὰς ἡδονάς, τὰ πλούτη, θὰ ἀφήσω τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ τῶν ἄστρων ποὺ στεφανώνουν ὡραῖα τὴν γῆν! Θὰ ἐγκαταλείψω τὰ πάντα εἰς τοὺς διαδόχους μου καὶ μὲ κεφαλὴν περιβεβλημένην μὲ ταινίας, πτῶμα κρῦον, θὰ κεῖμαι ἐπὶ κλίνης προκαλῶν δάκρυα πρὸς παρηγορίαν ἢ ὀλίγους ἐπαίνους καὶ θλίψεις προσωρινάς. Ἔπειτα μία ἐπιτάφιος πλάκα, καὶ ἡ αἰωνία ἐργασία τῆς καταστροφῆς! Ἀλλὰ δὲν ἀνησυχεῖ ἐκ τούτων ἡ ψυχή μου, τρέμουσα μόνον τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ. Ποῦ νὰ φύγω ὁ δυστυχής, ποῦ νὰ φύγω μὲ τὴν μοχθηρίαν μου; Ἡ κακία μᾶς περιβάλλει καὶ εἶναι ἀχώριστος φίλος μας... Σῶσέ με στὴν ἀγκαλιά σου, Χριστὲ βασιλεῦ!

Ἐνίοτε φαίνεται ὁ ποιητὴς ὅτι κύπτει ὑπὸ τὸ βάρος τῆς θλίψεως, ὅταν εἰς τὴν μελαγχολίαν αὐτὴν τῆς ζωῆς προσθέτῃ τὰς βασάνους τῶν ἀναμνήσεων καὶ τὴν ἀγωνίαν τῆς πίστεως αὐτοῦ, καὶ σπανίως ψυχή, ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῆς θρησκείας, ᾐσθάνθη πικροτέραν θλῖψιν. Εἰς διάλογόν τινα πλήρη ἀποθαρρύνσεως, ποὺ ἐγγίζει τὰ ὅρια τῆς μόλις συγκρατουμένης ἀπελπισίας, παριστάνει ὁ Γρηγόριος ἑαυτὸν πλανώμενον, ἀσθενῆ, ἀπάτριδα, ἄνευ μελλοντικοῦ ἀσφαλοῦς τάφου, ὡς δὲ ἐκ τῆς δυστυχίας ἀδιάφορον πρὸς ὅλους καὶ ὅλα παρεκτὸς τοῦ Θεοῦ, ὃν φοβεῖται καὶ εἰς ὃν μόνον ἐλπίζει. Εἰς τὴν βαθεῖαν αὐτὴν λύπην, εἰς τὴν ἀσθένειαν αὐτὴν τῆς ψυχῆς του θὰ ἐπεθύμει τις ἀνάπαυσίν τινα

καὶ γλυκυτέρας σκέψεις. Ἀλλὰ τὸ ὡραῖον ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐσκοτίσθη, διότι νέφος ἐκάλυψε τὸ φῶς του, θλῖψις δι᾽ ἑαυτὸν καὶ ἀγάπη διὰ τοὺς ἄλλους εἶναι ἡ ἠθικὴ πρόοδος ἡ διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ κομισθεῖσα εἰς τὸν κόσμον. Ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου ἐκέρδισεν ἔτσι περισσότερον παρ᾽ ὅ,τι ἔχασε διὰ τῆς φαντασίας.

Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς εἶναι ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας αὐτῆς. Ὁ τόσον ἔξοχος καὶ λαμπρὸς ρήτωρ ἐξειλίχθη εἰς μελαγχολικὸν ποιητήν! Ἀλλὰ ποῖος δὲν προτιμᾷ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς λόγους του ὀλίγους στεναγμούς, οὓς ἀποπνέουν οἱ στίχοι αὐτοῦ;

Κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ Βιλεμαὶν
L'éloquence sacrée pendant le quatriéme siécle

† Ο ΚΥΔΩΝΙΩΝ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ
ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

λ'

«ΤΜΗΜΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΜΑΡΙΩΤΙΣΣΗΣ». *)

Περιεχόμενον

Ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος ἐλλείπει.

1) Εἰς τὸ πρῶτον ἐνυπάρχον φύλλον 1α: «Λόγος περὶ παρθενίας» ὅστις διαιρεῖται εἰς 84 κεφάλαια, ἐξ ὧν ἐλλείπουν τὸ 10ον μέχρι τοῦ 31ου κεφαλ. ὡσαύτως ἐλλείπουν τὸ 40ον καὶ τὸ 41ον κεφ. κατὰ τὸ ἥμισυ.

2) «† Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης ἐπιστολὴ μηνύουσα τὰ ὑποτεταγμένα, ἅτινά ἐστι προτροπὴ εἰς τὸν κατ᾽ ἀρετὴν βίον καὶ περὶ παρθενίας» [73]).

3) «†Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας Βασιλείου τοῦ Μεγάλου· λόγος περὶ τῆς ἐν παρθενίᾳ ἀληθοῦς ἀφθορίας πρὸς Λιτόϊον ἐπισκόπον Μελιτηνῆς» [74]). Ἐν τῷ τέλει τοῦ ὡς ἄνω λόγου ὑπάρχει μονοκονδυλιά: «† Ἡσυχίου ἱερομονάχου τοῦ Χρυσολωρᾶ».

Καὶ κάτωθι:

«† Διονυσίου ἱερομονάχου τοῦ σκευοφύλακος †».

*) (Συνέχεια ἐκ τῆς 83ης σελίδος τοῦ ΚΣΤ' τόμου, ἔτ. 1951).

[73]) Ἑλλ. Πατρολ. Migne τόμ. 46. στήλ. 317 καὶ ἑξ.

[74]) Αὐτόθι, τόμ. 30, στήλ. 669 καὶ ἑξ.

Ἀκολούθως φύλλα τινα φαίνεται ὅτι ἀπεκόπησαν ὑπὸ βεβήλου χειρὸς καὶ εὐθὺς ἀμέσως:

4) «† Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὸ ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ· καὶ εἰς τὸ ὅταν παραδῷ τὴν βασιλείαν, τῷ Θεῷ καὶ Πατρί· καὶ εἰς τὸ μυστήριον τοῦ βαπτίσματος» [75].

5) «† Λόγος εἰς τὴν ἐξ Ἀντιοχείας ἀνακομιδὴν τῆς σεβασμίας καὶ ἁγίας χειρὸς τοῦ ἁγίου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου».

6) —«Τῇ Κυριακῇ τοῦ Ἀσώτου».
«† Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου ὁμιλία περι εὐχῆς· καὶ ὅτι ρίζα καὶ πηγὴ καὶ μήτηρ ἐστὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ αὐτῆς τῆς βασιλείας δυνατωτέρα καὶ εἰς τὸν Φαρισαῖον καὶ τὸν Τελώνην».

7) «Λόγος τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν ἄσωτον υἱόν».

8) —«Τῷ Σαββάτῳ τῆς ἀπόκρεω, ἤτοι τῶν ψυχῶν».—
«† Τοῦ μακαρίου τοῦ Δαμασκηνοῦ λόγος περὶ τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων ὅπως αἱ ὑπὲρ αὐτῶν γινόμεναι λειτουργίαι καὶ εὐποιΐαι τούτους ὀνίνησιν» [76].

9) —«Τῇ Κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω».—
«† Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυ̅ ἡμῶν Ιυ̅ Χυ̅ καὶ ἕκαστος ὑπερ ἑαυτοῦ, λόγον δώσει τῷ Θῷ».

10)—«Τῇ Παρασκευῇ τῆς Τυρινῆς».—
«† Τοῦ αὐτοῦ λόγος εἰς τὸν προφήτην Ἰωνᾶν καὶ Δανιὴλ καὶ εἰς τοὺς τρεῖς παῖδας· καὶ περὶ μετανοίας· ἐλέχθη δέ, εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων νηστειῶν».

11) «† Νεκταρίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως διήγησις δι' ἣν αἰτίαν τὸ α' Σαββάτῳ τῶν ἁγίων Νηστειῶν ἑορτάζομεν τὴν μνήμην

---

[75]) **Ἑλλην. Πατρολ. Migne τόμ. 55, στήλ. 603—610.**

[76]) **Αὐτόθι τόμ. 95, στήλ. 248—284.**

τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου καὶ περὶ ἐλεημοσύνης καὶ νηστείας».

12) «† Διήγησις διαλαμβάνουσα περὶ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων· καὶ ὅπως καὶ δι᾿ ἣν αἰτίαν παρέλαβε τὴν ὀρθοδοξίαν ἐτησίως ἐκτελεῖν τῇ α΄ Κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν, ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία».

13) —«Τῇ Β΄ Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν».—
«† Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου λόγος περὶ μετανοίας, ἐξ ἀγροῦ αὐτοῦ ἐπανελθόντος».

14) —«Κυριακὴ Γ΄ Νηστειῶν».—
«† Τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ μὴ ἐπαισχύνεσθαι ὁμολογεῖν τὸν τίμιον σταυρόν· καὶ ὡς δι᾿ αὐτοῦ ἔσωσεν ἡμᾶς ὁ Χς καὶ δὴ ἐν αὐτῷ καυχᾶσθαι καὶ περὶ ἀρετῆς· καὶ ὅπως ἐφύεται τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας· καὶ περὶ ἐλεημοσύνης».

15) —«Κυριακὴ Δ΄ Νηστειῶν».—
«† Τοῦ αὐτοῦ λόγος περὶ μετανοίας καὶ κατανύξεως καὶ ὅτι ταχὺς ὁ θεὸς εἰς σωτηρίαν καὶ βραδὺς εἰς τιμωρίαν ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ Ραὰβ παράδοξος ἱστορία».

16) —«Μηνὶ Φεβρουαρίου κδ΄».—
«† Λόγος διαλαμβάνον ἐν ἐπιτομῇ τὴν πρώτην καὶ δευτέραν καὶ τρίτην τῆς τιμίας καὶ ἁγίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου εὕρεσιν».

17) —«Μηνὶ Μαρτίῳ θ΄».—
«† Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας Βασιλείου τοῦ Μεγάλου ἐγκώμιον εἰς τοὺς ἁγίους τοῦ Χοῦ μάρτυρας τεσσαράκοντα» [77].

18) —«Τῇ Τετάρτῃ τοῦ Μ. Κανόνος».—
«† Βίος τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μαρίας τῆς Αἰγυπτίου γραφεὶς παρὰ Σωφρονίου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων».

19) «† Διήγησις ὠφέλιμος ἐκ παλαιᾶς ἱστορίας συλλεγεῖσα καὶ ἀ-

[77]) Ἑλλ. Πατρολογία τόμ. 31, στήλ. 508—525.

νάμνησιν δηλοποιοῦσα τοῦ παραδόξου θαύματος ἡνίκα Πέρσαι καὶ βάρβαροι τὴν βασιλίδα κατέλαβον καὶ πολέμῳ περιεκύκλωσαν· οἳ καὶ ἀπώλοντο θείας δίκης πειραθέντες· ἡ δὲ πόλις ἀσινὴς συντηρηθεῖσα πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, ἐτησίως ἔκτοτε ᾄδει σοι εὐχαριστήρια· ἀκάθιστον τὴν ἡμετέραν κατονομάζουσι».

20) «† Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου» [78]).

21) «† Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος περὶ μετανοίας· καὶ εἰς τὴν σκυθρωπότητα βασιλέως Ἀχαὰβ καὶ εἰς τὸν Ἰωνᾶν τὸν προφήτην».

22) «† Τοῦ αὐτοῦ λόγος περὶ μνησικακίας καὶ περὶ μετανοίας καὶ περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φεύγειν τοὺς ὅρκους». «† Τῇ Παρασκευῇ τοῦ Λαζάρου».

23) —«Τῷ Σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου».
«† Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου λόγος, εἰς τὸν τετραήμερον Λάζαρον» [79]).

24) —«Τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων».
«† Τοῦ αὐτοῦ λόγος εἰς τὰ Βαΐα» [80]).

25) «† Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου λόγος εἰς τὸ γενέσιον τοῦ τιμίου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου» [81]).

26) «† Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας λόγος εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ Κοῦ καὶ Θοῦ καὶ Σρς ἡμῶν Ιοῦ Χοῦ».

27) «† τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου, λόγος εἰς τὴν πάνσεπτον κοίμησιν τῆς Ὑπεραγίας καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας» [82]).

(Συνεχίζεται)

78) Ἔνθ. ἀνωτέρω τόμ. 97, στήλ. 881—913.
79) Ἔνθ. ἀνωτέρω στήλ. 960—985.
80) Ἔνθ. ἀνωτέρω στήλ. 985—1017.
81) Ἔνθ. ἀνωτέρω τόμ. 99, στήλ. 748—772.
82) Ἔνθ. ἀνωτέρω τόμ. 97, στήλ. 1045.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΣΥΓΚΛΗΣΙΣ ΠΡΟΣΥΝΟΔΟΥ

Ὡς γνωστόν, ἡ ὑπὸ τῆς Προπαρασκευαστικῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς ἀποφασισθεῖσα σύγκλησις διὰ τὸ ἔτος 1932 Προσυνόδου ἀνεβλήθη λόγῳ τῆς ἐσωτερικῆς τότε καταστάσεως καὶ τοῦ ἐμπεριστάτου ὡρισμένων ἐκ τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Ἀτυχῶς τὰ ἐπακολουθήσαντα πολιτικὰ γεγονότα καὶ ἡ πολεμικὴ περίοδος δὲν ἐπέτρεψαν ἄχρι τῆς σήμερον τὴν πραγματοποίησιν τῆς συγκλήσεως τῆς Προσυνόδου.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον· ὡς προκαθημένη τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐν ὄψει τῶν σημερινῶν συνθηκῶν τοῦ κόσμου, ἐξήτασεν ἄρτι τὸ ζήτημα τῆς συγκλήσεως, ἐν δὲ τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 8ης παρελθόντος μηνὸς Φεβρουαρίου, ἀπεφάσισεν ἵνα θέσῃ καὶ αὖθις τοῦτο ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν Ἁγιωτάτων Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, διὰ τῆς κατωτέρω καταχωριζομένης σχετικῆς πρὸς αὐτὰς Πατριαρχικῆς Ἐγκυκλίου.

Μακαριώτατε καὶ Ἁγιώτατε Πάπα καὶ Πατριάρχα Ἀλεξανδρείας [1]) καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Χριστοφόρε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Τὰ ἐν τῇ διαρροῇ τῶν αἰώνων καὶ τῇ ἀκατασχέτῳ ἐξελίξει τῆς κοι-

[1]) Παρόμοιον γράμμα ἀπεστάλη καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς Μακαριωτάτους Πατριάρχας καὶ τοὺς Προέδρους τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

νωνικῆς ζωῆς ἀνακύψαντα καὶ ὁλονὲν ἐπαυξανόμενα γενικῆς ἐκκλησιαστικῆς φύσεως καὶ κοινοῦ ἐνδιαφέροντος ζητήματα δεόντως ἐκτιμῶν ὁ καθ᾽ἡμᾶς Ἁγιώτατος Ἀποστολικὸς καὶ Πατριαρχικὸς Οἰκουμενικὸς θρόνος, ἔγνω, τῇ μακραίωνι παραδόσει στοιχῶν καὶ τῷ κανονικῷ αὐτοῦ δικαιώματι χρώμενος, ἐν καιρῷ προτεῖναι ταῖς ἀδελφαῖς Ἁγιωτάταις Ἐκκλησίαις, πρὸς τὴν προσήκουσαν τούτων μελέτην καὶ ἐπίλυσιν, τὴν σύγκλησιν μεγάλης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἧς τῶν ἐργασιῶν ἡ ἔναρξις ἔμελλεν ἵνα γένηται ἐν αὐτῇ τῇ χιλιοστῇ ἑξακοσιοστῇ ἐπετηρίδι τῆς Ἁγίας Α΄ ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Τῆς συγκλήσεως ὅμως τοιαύτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὑπὸ ἐνίων Ἐκκλησιῶν, ἄλλης δι᾽ ἄλλους λόγους, δυσχεροῦς, ἂν μὴ καὶ ἀδυνάτου, τότε κριθείσης, καὶ διὰ τοῦτο ἀναβληθείσης, προέτεινεν ἐν συνεχείᾳ τὴν σύγκλησιν, ὡς προδρόμου, οὕτως εἰπεῖν, ἐκείνης, Προσυνόδου ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἧς καὶ ἀποδεκτῆς γενομένης συνῆλθεν ἐν ἔτει 1930ῷ ἐν τῇ ἐν Ἄθῳ ἡμετέρᾳ Ἱερᾷ Πατριαρχικῇ καὶ Σταυροπηγιακῇ Μονῇ τοῦ Βατοπεδίου, ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπή, ἥτις καὶ κατήρτισε τὸν κατάλογον τῶν θεμάτων ἅτινα ἔμελλον ἀπασχολῆσαι τὴν Προσύνοδον. Χωρῶν δὲ περαιτέρω ἐν τῇ ὀφειλετικῇ αὐτοῦ μερίμνῃ καὶ ἐνεργείᾳ ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς συγκλήσεως τῆς Προσυνόδου, κατὰ τὰ κοινῇ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἀποφασισθέντα, ὁ καθ᾽ ἡμᾶς Οἰκουμενικὸς Θρόνος εἶχεν ὁρίσῃ τόν τε χρόνον καὶ τὸν τόπον τῆς συγκλήσεως, ὡς χρόνον μὲν συγκλήσεως τάξας τὴν Κυριακὴν τῆς Ἁγίας Πεντηκοστῆς, ιθ΄ Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1932, ὡς τόπον δὲ τὴν αὐτὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Βατοπεδίου.

Καὶ ἡ μὲν Προσύνοδος οὐ συνεκλήθη τότε, καθόσον τινὲς τῶν Ἁγιωτάτων Ἐκκλησιῶν, τὸ ἐμπερίστατον αὐτῶν προβαλόμεναι, ὀλίγον τι πρὸς τῆς ὁρισθείσης διὰ τὴν σύγκλησιν ἡμέρας ᾐτήσαντο τὴν ἀναβολὴν αὐτῆς εἰς εὐθετώτερον χρόνον, δεκτὴν διὰ τοὺς ἐκτεθέντας σοβαροὺς λόγους ὑπὸ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν γενομένην. Τὸ ὅλως ἐξαιρετικὸν ὅμως καὶ ζωτικωτάτης διὰ τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν σημασίας ζήτημα τοῦτο, ἐξηκολούθει σοβαρῶς πάντοτε ἀπασχολοῦν τὸν καθ᾽ ἡμᾶς Ἁγιώτατον Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ὅστις μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς ἑκάστοτε, ἐκ σχετικῶν Γραμμάτων, διεπίστου ὅτι τὴν ἀνάγκην τῆς συγκλήσεως ᾐσθάνοντο καὶ δεόντως ἐξετίμων καὶ ἄλλοι τῶν σεβασμίων Προκαθημένων τῶν ἀδελφῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, καὶ ἡμεῖς, ἀφ᾽ ἧς, Θεοῦ εὐδοκίᾳ, ἀνελάβομεν τὰς εὐθύνας τοῦ Θρόνου τούτου, κατείδομεν καὶ συνεζητήσαμεν.

Ὑπ᾽ ὄψει τοίνυν ἔχοντες τά τε ἐν τῷ καταλόγῳ τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς περιειλημμένα καὶ τὰ ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τὴν ῥοπὴν τῶν

νέων περιστάσεων προκύψαντα ζητήματα, προαγόμεθα, ἐξ ἀποφάσεως τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, διὰ τοῦδε τοῦ Πατριαρχικοῦ ἡμῶν Ἐγκυκλίου Γράμματος, θέσθαι καὶ αὖθις τὸ ζήτημα τῆς συγκλήσεως τῆς Προσυνόδου ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, παρακαλέσαι τε τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν καὶ περισπούδαστον ἡμῖν Μακαριότητα ὅπως προφρόνως ἀνακοινώσηται ἡμῖν τὴν ἐπὶ τοῦ ζητήματος γνώμην αὐτῆς καὶ τῆς κατ᾽ Αὐτὴν Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας, διὰ τὰ περαιτέρω.

Περιπτυσσόμεθα Αὐτὴν καὶ αὖθις ἐν φιλήματι ἁγίῳ καὶ διατελοῦμεν μετ᾽ ἀγάπης ἀδελφικῆς.

αϡνα΄., Φεβρουαρίου ιβ΄.

Τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Μακαριότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Ἀθηναγόρας.**

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

Ἡ ἐπὶ τῆς Πνευματικῆς Διακονίας Ἐπιτροπὴ ὑπέβαλε τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἔκθεσιν περὶ τῶν ὑπ᾿ αὐτῆς ἄχρι τοῦδε πεπραγμένων καὶ τῶν μελλοντικῶν αὐτῆς ἐπιδιώξεων.

Ἀναγνωσθείσης τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἐν τῇ Συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 1ης Μαρτίου ἐξεφράσθη τῇ Ἐπιτροπῇ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸ ἐπιτελεσθὲν ὑπ᾿ αὐτῆς ἄχρι τοῦδε ἔργον καὶ τὸ εὐρὺ αὐτῆς πρόγραμμα.

Κατωτέρω καταχωρίζονται, ἐν περιλήψει, τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς ὡς ἄνω ἐκθέσεως.

Σκοπὸς τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς.

Ἡ Πνευματικὴ Διακονία ἱδρύθη μὲ τὸν σκοπὸν ὅπως συντονίσῃ τὰς πνευματικὰς δυνάμεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ προσαρμόσῃ αὐτὰς πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς μας. Πρέπει νὰ καλλιεργηθῇ συστηματικώτερον ἡ Χριστιανικὴ ἀντίληψις καὶ τονωθῇ τὸ Χριστιανικὸν πνεῦμα τοῦ λαοῦ. Πρὸς τοῦτο ἀντλοῦσα δύναμιν ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ ἀπορρέοντος ἀπὸ τὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἱερότητα τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς, καὶ μὲ βαθεῖαν συναίσθησιν τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς εὐθύνης ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας χωρεῖ ἐν μέσῳ δυσχερειῶν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἔργου αὐτῆς.

Ἡ Πνευματικὴ Διακονία προελθοῦσα ἀπὸ τὰς ἐμπνεύσεις καὶ τὸν ζῆλον τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, στηριζομένη εἰς τὸ ἄγρυπνον Αὐτῆς ἐνδιαφέρον καὶ εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ εἰς τὴν ἀφοσίωσιν καὶ συστηματικὴν ἐργασίαν τῆς οἰκείας Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, ἔχει ἐξησφαλισμένην τὴν εὐόδωσιν τοῦ ἔργου της καὶ τὴν αἰσίαν ἐξέλιξίν της.

Τὸ ἔργον αὐτῆς.

Ἐκκλησιαστικὰ Παιδικὰ Κηρύγματα.

Αἱ ταραχώδεις συνθῆκαι αἱ ὁποῖαι ἰδιαιτέρως κατὰ τοὺς τελευταίους καιροὺς ἐπικρατοῦν ἀνὰ σύμπαντα τὸν κόσμον, ἀφίνουν νὰ δια-

πιστωθῆ ὑπὸ πάντων ὅτι ἡ Ἀνθρωπότης διὰ νὰ εὕρῃ τὴν λύτρωσίν της πρέπει νὰ προσφύγῃ εἰς τὸν Χριστόν.

Ὁ Χριστὸς δύναται νὰ ἀνακαινίσῃ τὰ πάντα καὶ νὰ ὁδηγήσῃ τὰ Ἔθνη εἰς τὸ νὰ μεταβάλωσι τὰ ὅπλα αὐτῶν εἰς κλαδευτήρια. Ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου. Ἡ ἐλπὶς αὕτη τῆς Χριστιανικῆς Κοινωνίας θὰ πραγματοποιηθῇ εἰς τὸ μέλλον διὰ τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Ἡ ὁδὸς τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου διαβαίνει διὰ μέσου τῶν παιδίων.

Ὁ θεσμὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Παιδικῶν Κηρυγμάτων ἐπιδιώκει τὸ ἔργον τῆς διαπαιδαγωγήσεως τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ τῆς νεολαίας. Ὁ θεσμὸς οὗτος εἶναι ἀρχαιότατος. Ἡ ἱστορία του ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ὀργανωμένης Ἐκκλησίας. Εἶναι ἐπάνοδος εἰς τὸν ἀρχαῖον καὶ σεβάσμιον θεσμὸν τῆς Κατηχήσεως, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον προσαρμόζεται σήμερον πρὸς τὴν σύγχρονον Παιδαγωγικὴν καὶ Ψυχολογίαν, καὶ ἀνταποκρίνεται πληρέστερον πρὸς τὸν ἐποικοδομητικὸν αὐτοῦ σκοπὸν καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς μας.

Σήμερον λειτουργοῦν ἐντὸς τοῦ τομέως τῆς δράσεως τῆς Πνευματικῆς Διακονίας:

Ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ 38 Κατώτερα καὶ Μέσα Κατηχητικὰ Σχολεῖα μὲ σύνολον μαθητῶν 1419.

Ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Χαλκηδόνος 2 μὲ σύνολον 170.

Ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Δέρκων 6, μὲ σύνολον 194, ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Πριγκηποννήσων 3 μὲ σύνολον 103 καὶ ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Ἴμβρου καὶ Τενέδου 3 μὲ σύνολον 300 παιδίων.

Θεῖον Κήρυγμα.

Ἡ Πνευματικὴ Διακονία διαπιστώσασα τὴν ἀνάγκην, ὅτι παραλλήλως πρὸς τὸ προφορικὸν κήρυγμα θὰ ἔδει ὅπως καὶ διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου καλλιεργῆται καὶ ἐποικοδομῆται ὁ Χριστιανός, καθιέρωσε τὸ σύστημα τῆς δωρεὰν διανομῆς ἐντύπων κηρυγμάτων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦντα ἐποικοδομητικὸν κατ᾽ οἶκον ἀνάγνωσμα παρέχουσι τὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ὅπως ἀσχολῶνται κατ᾽ ἰδίαν ἐπὶ θεμάτων θρησκευτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ περιεχομένου. Ἀναπληροῖ δὲ πολλάκις τὸ προφορικὸν κήρυγμα καὶ ἐξυπηρετεῖ τὰς Κοινότητας, αἵτινες ἐλλείψει Θεολόγων κληρικῶν, στεροῦνται τοῦ Θείου Λόγου.

Ἱερατικὸν Φροντιστήριον.

Ἡ Πνευματικὴ Διακονία ἀποσκοποῦσα ὅπως βοηθήσῃ τὸν Ἐνο-

ριακὸν Κλῆρον εἰς τὸ σπουδαῖον αὐτοῦ ἔργον συνέστησεν Ἱερατικὸν Φροντιστήριον. Ἐπὶ τῇ βάσει ἐπὶ τούτῳ ἐκπονηθέντος προγράμματος προβλέποντος τὴν διδασκαλίαν κατὰ τρόπον πρακτικόν, ἐδιδάχθησαν εἰς τοὺς Ἱερεῖς τῶν Ἐνοριῶν μαθήματα Δογματικῆς, Ποιμαντικῆς καὶ Λειτουργικῆς.

Βιβλιοπωλεῖον.

Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι δυσκόλως ἀπαλλάσεταί τις ἀπὸ τῆς ἐπηρείας τοῦ πνεύματος τοῦ ἀναγινωσκομένου βιβλίου. Ὁ ἀναγινώσκων ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὸ καλὸν ἢ τὸ κακὸν πνεῦμα τῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν τὰ ὁποῖα ἐπιδρῶσιν ἀναλόγως ἐπ᾽ αὐτοῦ. Φανερὸν ὡς ἐκ τούτου ὅτι προκύπτει μεγάλη διὰ τὸν Χριστιανικὸν βίον ὠφέλεια ἐκ τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν ἐν γένει ἀναγνωσμάτων. Τὸ καλὸν βιβλίον εἶναι ταὐτοχρόνως ὁ καλός, ὁ ἔμπειρος διδάσκαλος καὶ παιδαγωγός. Ὁδηγεῖ εἰς τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς, εἰς τὸν ἁγιασμόν μας, καὶ βοηθεῖ ἐν γένει εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐπὶ γῆς προορισμοῦ μας.

Ἐντεῦθεν ὁρμωμένη ἡ Πνευματικὴ Διακονία καὶ συναισθανομένη τὴν ὑποχρέωσιν αὐτῆς ὅπως ἀντιδράσῃ κατὰ τῆς ἐπηρείας τῶν ἀντιθρησκευτικῶν, ἀνατρεπτικῶν καὶ προσηλυτιστικῶν βιβλίων, ἵδρυσεν ἐν τῷ αὐλογύρῳ τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας Πέραν Βιβλιοπωλεῖον, τὸ ὁποῖον στοχάζεται:

1) Τὴν διαφήμισιν καὶ τὴν εὐρυτέραν διάδοσιν τοῦ Θρησκευτικοῦ καὶ ἐν γένει τοῦ ἐποικοδομητικοῦ Βιβλίου.

2) Τὴν τόνωσιν τοῦ Ὀρθοδόξου Χριστιανικοῦ Πνεύματος παρὰ τῷ Λαῷ.

3) Τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν Θρησκευτικῶν καὶ πνευματικῶν ἐν γένει ἀναγκῶν τοῦ εὐσεβοῦς Πληρώματος, τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, εἰς ἃ ἐξασφαλίζει τὰ κατάλληλα διὰ τὸν σκοπὸν αὐτῶν βιβλία καὶ εἰκόνας.

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΗΔΕΙΑΝ ΤΟΥ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΥΡΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

Ἐν ἀτμοσφαίρᾳ βαθείας συγκινήσεως καὶ ἐκδηλώσεων τιμῆς, ἐτελέσθη ἐν πάσῃ σεμνότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ ἐν τῷ ἐν Λονδίνῳ καθεδρικῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας, τῇ 3ῃ τοῦ παρελθόντος μηνὸς Φεβρουαρίου ἡ κηδεία τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Θυατείρων κυρίου Γερμανοῦ.

Πλῆθος Ὀρθοδόξων καὶ ἐξέχουσαι Προσωπικότητες τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας προσῆλθον ἵνα ἀποτίσωσι φόρον τιμῆς πρὸς τὸν ἐκλεκτὸν Ἱεράρχην καὶ τὸν διαπρεπῆ Ὀρθόδοξον Θεολόγον.

Τῆς κηδείας προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Ἀθηναγόρας, συμμετεχόντων τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐδέσσης καὶ Πέλης κ. Παντελεήμονος, τοῦ Πολωνοῦ Ἐπισκόπου Γκρόδνο Σάββα, τοῦ Ἐπισκόπου Κατάνης Κασσιανοῦ καὶ πολλῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων καὶ Ρώσσων ἱερέων ἐκ τῆς Μητροπόλεως Θυατείρων.

Εἰς τὴν τελετὴν τῆς κηδείας προσῆλθεν ἡ Α. Χάρις ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Δρ. Geoffrey Fisher, ὁ Ἐπίσκοπος Chichester Dr. Bell, ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Fulham, ἀντιπροσωπεύων τὸν Ἐπίσκοπον τοῦ Λονδίνου, ὁ Δεκάνος τοῦ Westminster ἀπὸ μέρους τοῦ Πριμάτου τῆς Σκωτίας, ὁ Ἐπίσκοπος Γιβραλτὰρ καὶ ἀντιπρόσωποι ἐκ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ὁ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Ἀθηναγόρου ἐκφωνηθεὶς ἐπικήδειος λόγος:

Πολυσέβαστε νεκρέ, μεγαλόπνοε Ἱεράρχα,

Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ Πατὴρ ἡμῶν σὺν τῇ σεβασμίᾳ περὶ τὸν Θρόνον Αὐτοῦ Ἱεραρχίᾳ, μὲ τραυματισμένην ἀπὸ τὸν θάνατόν σου τὴν ἀδελφικήν των καρδίαν, μοῦ ἀνέθεσαν νὰ ἐκφράσω κατὰ τὰς θλιβερὰς

αὐτὰς στιγμὰς τὸν βαθύν των πόνον ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοιούτου ἀνεκτιμήτου ἀδελφοῦ καὶ δώσω εἰς τὸ σεπτὸν σκῆνός σου τὸν τελευταῖον αὐτῶν ἀδελφικὸν ἀποχαιρετισμόν, συνάμα δὲ νὰ καταθέσω πρὸ τῆς τιμίας σοροῦ σου τὸν φόρον τῆς μεγάλης πρὸς σὲ εὐαρεσκείας τῆς ὅλης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας διὰ τὸ κλέος τὸ ὁποῖον προσεπόρισεν Αὐτῇ ἡ ἐπὶ τριακονταετίαν ἐν τῇ ξένῃ δι' ἀτρύτων κόπων σου χαραχθεῖσα σταδιοδρομία σου.

Ἀλλ' ὅσον βαρυαλγὴς εἶναι διὰ τὴν υἱϊκὴν καρδίαν μου ἡ ἐκτέλεσις τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς ἐντολῆς, ἄλλο τόσον εἶναι μεγάλαι αἱ εὐχαριστίαι μου πρὸς τὸν Ὕψιστον διὰ τὸ ὅτι μὲ ἠξίωσε τοὐλάχιστον νὰ εὑρίσκωμαι σήμερον ἐδῶ, καὶ ἡ ψυχή μου νὰ ἀσπασθῇ εὐλαβῶς τὸ πατρικὸν δι' ἐμὲ χέρι σου καὶ τὴν εὐλογίαν σου νὰ ἐπικαλεσθῇ. Ἀλλ' ὄχι ὀλιγώτερον ἱκανοποιητικὸν δι' ἐμὲ εἶναι τὸ ὅτι μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ ψελλίσω ὀλίγας λέξεις ἐμπρὸς εἰς τὴν φτερουγίζουσαν ἐδῶ ψυχήν σου, μέρος ἐλάχιστον τοῦ θαυμασμοῦ μου πρὸς τὴν μεγάλην προσωπικότητά σου θαυμασμοῦ· τὸν ὁποῖον πολλάκις ἐν ταῖς πρὸς σὲ ἀναστροφαῖς μου ἐπεχείρησεν ἡ καρδία μου νὰ σοῦ ἐκφράσῃ, ἀλλὰ μὲ τὴν μετριοφροσύνην, ἡ ὁποία σὲ διέκρινε πάντοτε, δὲν ἠθέλησές ποτε νὰ ἀκούσῃς.

Τὸ βλέμμα μου ἀντίκρυσε διὰ πρώτην φορὰν τὴν μεγάλην ἐκκλησιαστικὴν μορφήν σου τὸ 1925 εἰς τὴν χώραν αὐτήν. Ἡ δειλὴ τότε νεανικὴ καρδία μου ἐλούσθη εἰς φωτονεφέλην ἱεροῦ θάρρους, τὸ ὁποῖον ἦτο ἀποτέλεσμα φυλετικῆς δικαίας ὑπερηφανείας μου διὰ σέ. Σύντομος ἦτο τότε ἡ πρώτη αὐτὴ συνάντησίς μας, ἀλλὰ μεγάλη, βαθεῖα, διαρκής, ποὺ μέχρι τοῦ τάφου θὰ μὲ ἀκολουθήσῃ, ἦτο ἡ ἐντύπωσις τὴν ὁποίαν ἀφῆκεν εἰς τὸ εἶναί μου. Καὶ ἀπὸ τὴν ἐντύπωσιν αὐτὴν ὁρμώμενος, παρηκολούθουν ἔκτοτε μετὰ προσοχῆς τὴν θαυμασίαν δρᾶσίν σου καὶ μὲ θαυμασμὸν τὴν παραδειγματικὴν ἀνύψωσίν σου.

Ἡ ὀξεῖα σκαπάνη τοῦ εὔρωστου νοῦ σου ἤνοιγε νέους δρόμους, δρόμους εὐρυτέρας ἀντιλήψεως καὶ σκέψεως, ἀγνώστους μέχρι τοιούτου βαθμοῦ, ἕως τότε εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὰς ἐκτὸς τῆς ἁγίας αὐτῆς μάνδρας σεβαστὰς χριστιανικὰς ἐκκλησιαστικὰς ὁμάδας. Ἤνοιξες δι' αὐτὴν καὶ δι' αὐτὰς ὁλοχρύσους θύρας χριστιανικῆς ἀλληλογνωριμίας καὶ ἀλληλοεκτιμήσεως. Μὲ τὴν ἐπιδεξίαν δὲ αὐτὴν τακτικήν σου ὡδήγησες δυνατοὺς ταγοὺς τῶν μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν ὁμάδων καὶ ἰσχυροὺς πολιτικοὺς ἀρχηγοὺς λαῶν εἰς τὰς πρώτας γραμμὰς τῶν ξένων θαυμαστῶν τοῦ ὕψους τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Μὲ τὴν δυναμικότητά σου αὐτὴν ἔγινες ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν γνωστός, πολὺ γνωστὸς εἰς τὸν χριστιανικῶς θρησκεύοντα κόσμον τῶν δύο τῆς γῆς ἡμισφαιρίων. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸν θάνατόν σου πανταχόθεν διαβιβάζεται ἡ ἔκφρασις λύπης εἰλικρινοῦς τόσον διὰ τὴν ἀπώλειάν σου ὅσον καὶ διὰ τὸ δυσαναπλήρωτον κενόν,

τὸ ὁποῖον ἀφήνει ἡ ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου μετοικεσία σου εἰς τὴν μακαρίαν αἰωνιότητα.

Σχεδὸν εἰς πάντας τούς τε ἐγγύς σου καὶ τοὺς μακρόθεν παρακολουθήσαντας τὸ ἀνηφορικόν, τὸ πάντοτε πρὸς τα ὑψηλά, πέρασμα τῆς προσωπικότητός σου ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον, ἐσχηματίσθη ἀσφαλῶς καὶ ὀρθῶς ἡ πεποίθησις ὅτι ἡ ὅλη ζωή σου ἦτο μία συνεχὴς ἐπιμελεστάτη καλλιέργεια τῶν ψυχικῶν καὶ διανοητικῶν ἱκανοτήτων μὲ τὰς ὁποίας ἡ Θεία Πρόνοια σὲ ἐπροίκισε δι' ἕνα ἐξαιρερικῶς ὡραῖον πεπρωμένον σου, κατὰ τὴν ἁγίαν αὐτῆς βουλήν. Ἡ βαθέως θρησκεύουσα ψυχή σου ἦτο πάντοτε ἐστραμμένη, σὰν τὸ ἡλιοτρόπιον, πρὸς τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης Χριστόν. Ἡ πίστις σου, φωτοβόλος πίστις, εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἄπειρον πατρικὴν ἀγάπην του πρὸς τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὴν διὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ σωτηρίαν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, καθὼς καὶ εἰς τὴν θείαν ἵδρυσιν καὶ ἀποστολὴν τῆς στρατευομένης ἐκκλησίας, ἐφωτόλουζε πάντοτε τὴν ψυχήν σου. Ἀλλὰ συνάμα ἐπίστευες ἀκραδάντως, καὶ ἡ πίστις σου ἦτο καταφανής, ὅτι εἶναι φοβερὰ λυπηρὸν οἱ Χριστιανοὶ νὰ χωρίζωνται εἰς ὁμάδας, ἂν ὄχι ἐχθρικὰς μεταξύ των, ἀλλ' ἔστω ἀντικειμένας πρὸς ἀλλήλας. Διὰ τοῦτο, παρ' ὅλην τὴν εὔλογον ἐμμονήν σου εἰς ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν δικαίων ἀπόψεων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἰργάσθης καθ' ὅλον τὸ ἐδῶ τριακονταετὲς διάστημα τῆς ὑπηρεσίας σου, ἀνενδότως καὶ διὰ σχηματισμὸν ἀτμοσφαίρας διαφανοῦς, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ φαίνεται ὡραία ἡ ψυχικὴ ἐπαφὴ ὅλων τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων τέκνων τοῦ Θεοῦ μεταξύ των.

Παραλλήλως πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τὴν ὁποίαν ἀπήλαυεν ἡ εὐγενὴς αὐτὴ προσπάθειά σου ἐζυγίσθη καλὰ καὶ ἐξετιμήθη πολὺ ἡ στιβαρότης τοῦ νοῦ σου, εἰς τὴν κατάκτησιν τῶν μεγάλων ἀρχῶν τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης. Μὲ δύναμιν ἀναλυτικὴν τῶν βαθειῶν ἢ ὑψηλῶν ἐννοιῶν ὁ νοῦς σου, ρέπων πρὸς τὴν ἐξερεύνησιν, κατ' ἄνθρωπον, τῶν μυστηρίων τῆς Ὑπερτάτου Θεότητος, σὲ ἀνέδειξε θεολόγον ἐπιστήμονα. Μὲ τὴν ἐκλεκτὴν δὲ διανοητικὴν τροφὴν τὴν ὁποίαν ἐλάμβανεν ἐπὶ ἑπταετίαν ἡ σκέψις σου εἰς τὴν περίφημον τῆς Χάλκης Σχολὴν καὶ μὲ τὴν κατόπιν μετεκπαίδευσίν σου ἐν Γερμανίᾳ ἠνδρώθη ἐπιστημονικῶς καταπληκτικά. Διὰ τοῦτο λίαν ἐνωρὶς προσείλκυσες τὴν προσοχὴν τῶν ἁρμοδίων καὶ ἐνεπιστεύθησαν εἰς σέ, νέον ἀκόμη τότε, τὴν διεύθυνσιν τῆς ἰδίας πνευματικῆς τροφοῦ σου, τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς. Οἱ κόποι σου ἠμείβοντο πλουσίως διότι κατὰ τὸ δεκαοκταετὲς τοῦτο διάστημα ἐξέθρεψες διανοητικῶς καὶ πνευματικῶς τοὺς μετὰ ταῦτα σπουδαίους τῆς ἡμετέρας ὀρθοδοξίας ἱεράρχας, οἱ ὁποῖοι ἐκόσμησαν καὶ κοσμοῦν καὶ τὴν σύγχρονον Ἱεραρχίαν μας, μεταξὺ δὲ τῶν ὁποίων προέχει ὁ νῦν Προκαθήμονος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Ἀθηναγόρας Α'.

Θὰ ἔκαμα φοβερὰν κατάχρησιν τοῦ προνομίου τὸ ὁποῖον

μοῦ ἐδόθη σήμερον. ἐὰν ἐπεδίωκον νὰ ἀπαριθμήσω ὅλα ὅσα μὲ τὴν σοφὴν διάνοιάν σου ἐχειρίσθης κατὰ τὴν φωτεινὴν σταδιοδρομίαν σου, καὶ διὰ τὸν ἐπιδέξιον χειρισμὸν τῶν ὁποίων ἐτιμήθης ἐπανειλημμένως μὲ διάφορα διάσημα. Τοῦτο εἶναι ἔργον τοῦ ἱστορικοῦ. Ἁπλῶς μόνον θὰ ἀναφέρω ὅτι αἱ σοφαὶ θεολογικαὶ γνῶμαί σου εἰς τὰ πολλὰ ἐκκλησιαστικὰ ἢ παγχριστιανικὰ συνέδρια τῶν δύο κόσμων, ἀνατολικοῦ καὶ δυτικοῦ, σοῦ προσεπόρισαν τὸν τίτλον τοῦ σοφοῦ ἀπὸ ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικὰς προσωπικότητας πρώτου μεγέθους καὶ ἐτιμήθης διὰ τιμητικῶν διπλωμάτων σπουδαιοτάτων Πανεπιστημίων, συνάμα δὲ καὶ παρασήμων ἰδίως τῆς σεβαστῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἄνακτος τοῦ λαμπροῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς ὅλας τὰς σοβαρὰς αὐτῶν ἀναστροφὰς ἐθεωρεῖσο ὁ ἀπαραίτητος καὶ κατὰ τὴν ὥραν αὐτὴν παρὰ τὸ φέρετρόν σου συνηθροίσθησαν τὸν εἰλικρινῆ αὐτῶν πόνον ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ σου νὰ διαδηλώσουν.

Ἤδη, Μεγάλε νεκρέ, κληθεὶς ὑπὸ τοῦ οὐρανίου Πατρός, ἀπέργεσαι ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου, ἀφήνοντας φωτοβόλον γραμμὴν εἰς τὴν πορείαν σου, βαρεῖαν κληρονομίαν καὶ δυσδιαχείριστον εἰς τοὺς διαδόχους σου, εἶναι δὲ ἀναμισβήτητον ὅτι ὁ ἄπειρος τῶν ὀρθοδόξων σεβασμὸς πρὸς τὸ μεγάλο ὄνομά σου, θὰ ἀποτελῇ παράδοσιν ἱερὰν διὰ τὰς ἐπερχομένας γενεάς. Τοῦ σεβασμοῦ τούτου ἔμπλεος ἡ ψυχή μου ζητεῖ ἀπὸ τὴν ἱερὰν σκιάν σου τὴν χάριν νὰ μὴ ἐγκαταλείπῃ ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς συστρατιώτας σου εἰς τὰς δυσκόλους στιγμὰς τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἱερῶν ἡμῶν καθηκόντων πρὸς δόξαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας· ἡ δὲ εὐχή σου νὰ μᾶς εἶναι πάντοτε ὁδηγὸς καὶ χειραγωγὸς διὰ νὰ μὴ παραστρατήσωμέν ποτε ἀπὸ τὸν φωτεινὸν δρόμον ποὺ μᾶς ἐχάραξες.

Τὸ χῶμα τῆς φιλικῆς ξενητειᾶς ποὺ θ' ἀγκαλιάζῃ μέχρι τῆς κοινῆς ἀναστάσεως τὸ σκῆνός σου εἴθε νὰ εἶναι πάντοτε ἐλαφρόν, πολυσέβαστε νεκρέ.

Η ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ «ΜΕΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ» ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Θυατείρων Γερμανός, διατυπῶν τὴν Ὀρθόδοξον ἄποψιν, ἐν σχέσει πρὸς τὸ ὑπὸ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας θεσπισθὲν νέον Δόγμα τῆς «Μεταστάσεως τῆς Θεοτόκου», ἐδήλωσεν ὅτι κατ' ἀρχὴν ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποκρούει τὴν κρατοῦσαν ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ θεωρίαν περὶ ἐξελίξεως τῶν Δογμάτων, καὶ δὲν ἀναγνωρίζει εἰς ἑαυτὴν τὸ δικαίωμα νὰ δογματίζῃ εἰ μὴ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σαφοῦς καὶ ἀναντιρρήτου μαρτυρίας ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ καὶ τῇ Ἀποστολικῇ Παραδόσει, εὐλαβεῖται δὲ ἁπλῶς Θεολογικὰς γνώμας καὶ Παραδόσεις. Εἰδικῶς δὲ ὡς πρὸς τὸ ὡς ἄνω νέον περὶ μεταστάσεως τῆς Θεοτόκου δόγμα παρετήρησεν ὅτι :

«Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μετὰ λύπης παρατηρεῖ ὅτι ἡ Ρώμη ἐξακολουθεῖ νὰ βαδίζῃ ἐπὶ τῆς εὐρείας λεωφόρου τὴν ὁποίαν ἀπ' ἀρχῆς διήνοιξε προβιβάζουσα γνώμας καὶ παραδόσεις οὐχὶ Ἀποστολικῆς προελεύσεως, εἰς δόγματα ἐξ ἀποκαλύψεως. Τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ προσφάτως ἀποκυηθὲν διὰ τῆς Παπικῆς αὐθεντίας δόγμα τῆς μεταστάσεως τῆς Θεοτόκου. Εἰθισμένη ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ τιμᾷ καὶ γεραίρῃ τὴν Μητέρα τοῦ Θεοῦ ὡς τιμιωτέραν ἁπάντων τῶν ὁρατῶν καὶ ἀοράτων δημιουργημάτων καὶ νὰ σέβηται τὰς περὶ αὐτῆς παραδόσεις δὲν φρονεῖ ὅτι δικαιοῦται νὰ ὑπερβῇ ὅρια ἃ ἔθεντο οἱ Πατέρες αὐτῆς καὶ νὰ θεσπίσῃ καινὰ δόγματα, τὰ ὁποῖα ἀντὶ νὰ γεφυρώνωσιν, εὐρύνουσι μᾶλλον τὸ χάσμα, τὸ χωρίζον τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἀπ' ἀλλήλων».

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΝ

Ο ΗΣΑΪΑΣ πρὶν ἀπὸ τὸν ἄγγελον εὐηγγελίσθη ὅτι μιὰ κόρη θὰ γεννήση υἱὸν ὁ ὁποῖος θὰ ὀνομασθῇ Ἐμμανουήλ. Ἐμμανουὴλ δὲ σημαίνει ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι μεθ' ἡμῶν. Τὸ θαῦμα αὐτὸ τῶν θαυμάτων: Ὁ Θεὸς εἶναι μαζύ μας. Τὸ θεῖον καὶ ἀνθρώπινον ἡνωμένον. Ἕνα παιδὶ θὰ γεννηθῇ ἀδύνατο, διψασμένο, καὶ ὅμως αὐτὸ κυβερνᾷ τὸν κόσμον. Ἄνθρωπος, ρημαγμένος ἀπὸ τὸν πόνον καὶ ἀπὸ τὸν κόπον, καὶ ὅμως Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Εἰς αὐτὸν ὑποτάσσονται αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς γῆς, ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος, ἡ ἀνάστασις τῶν πάντων.

Ἡ Γένεσις τὸ ἔχει προείπη: Θὰ γεννηθῇ ἀπὸ τὴν γυναῖκα ἐκεῖνος ποὺ θὰ συντρίψη τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφεως. Ὁ Ἱερεμίας τὸ ὠνόμασε καινούργιο πρᾶγμα εἰς τὸν κόσμον. Μητρότητα θαυμαστή, παρθενία πάναγνη, ἄσπιλη, θαῦμα ἀνήκουστον. Ἡ Βάτος τοῦ Μωϋσέως, ἡ φλεγομένη καὶ μὴ καιομένη. Ἡ Ράβδος τοῦ Ἀαρών, ἡ βλαστήσασα. Ἡ κλειστὴ Πύλη τοῦ Ἰεζεκιήλ. Κανένας δὲν θὰ εἰσέλθη ἀπ' αὐτὴν ὅτι ὁ Κύριος διῆλθεν ἀπ' αὐτήν. Ἡ ἀδελφὴ τοῦ Ἄσματος τῶν ᾀσμάτων, ὁ κλειστὸς κῆπος, ἡ σφραγισμένη πηγή. Πέτρα ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁ Μωϋσῆς ἔβγαλε νερό.

Ὄχι τὸ δένδρον ποὺ ἀνθίζει τὴν ἄνοιξιν, καὶ ἔχει τοὺς καρπούς του τὸ φθινόπωρον, μονάχα καρπούς. Ἐδῶ καὶ ἄνθη καὶ καρποὺς μαζύ. Ἡ ἄνοιξις ἡ αἰωνία, τὸ γλυκὺ ἔαρ.

Ἔξοχα τὸ εἶπεν ὁ Αὐγουστῖνος, γεμᾶτος μὲ κατάπληξιν: Ἀκτὶς ἡλιακὴ ἡ ὁποία περνᾷ τὴν ὕελον χωρὶς νὰ τὴν θραύση. Ἀκτὶς ἡ ὁποία κάμνει τὴν ὕελον πειὸ φωτεινήν, καὶ τὴν πλουτίζει μὲ χρώματα θαυμασιώτερα.

Ἔρχεται τώρα ὁ ἄγγελος, τὴν εὑρίσκει εἰς τὸ χωριό, ταπεινή, πάμφωτη κάτω ἀπὸ τὸ ἡλιακὸν φέγγος, ροδόχροη ἀνάμεσα εἰς τὴν ἀνοιξιάτικη γύρω χλόη, ἐνωτιζομένη τὴν γύρω σιωπή, πικραμένη διὰ τὴν δυστυχίαν τῶν ἰδικῶν της, τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου αὐτοῦ, γεμάτη ἀναμονή, συνεπαρμένη ἀπὸ κάποιαν ἔκστασιν. Ἔρχεται ὁ ἄγγελος συμπτύσσει τὰ φτερά του ἐνώπιόν της, καὶ ἐκείνη τὸν ἀκούει, ὅπως ἡ γῆ ἀκούει τὸν οὐρανόν, ὅπως δὲν ἤκουσέ ποτε κανεὶς κανένα, μήτε τὸ ρόδον τὸ ᾆσμα τῆς ἑωθινῆς σταλαγματιᾶς.

Εἰς ὀλίγον θὰ ξεσπάση καὶ ἡ δική της φωνή, ποὺ θὰ μᾶς νανουρίζῃ αἰῶνας τώρα, καὶ θὰ μᾶς ὑψώνῃ: «Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον, ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Συνέτριψεν ὑπερηφάνους καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς». Φουσκώνει τὸ στῆθός της ἀπὸ τὸν ὕμνον τῆς ἁγιότητος τοῦ Θεοῦ, τῆς θείας Του προνοίας, τῶν θαυμασίων ποὺ ξεπερνοῦν τὴν δύναμίν μας. Κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, εἴμεθα παιδιὰ εἰς τὴν ἀγκαλιὰν τῆς μητέρας των.

Μεγαλύνει ἡ ψυχή μας τὸν Κύριον!

† Ο ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΝΗΣΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἐν θλίψει πολλῇ ἐγνώσθη τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐκ τηλεγραφήματος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σπυρίδωνος ὁ θάνατος τοῦ πρυτάνεως τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Κυρίου Γενναδίου, ἐπισυμβὰς τῇ 17η Μαρτίου, συνεπείᾳ ἐγκεφαλικῆς συμφορήσεως.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν συγκινήσει βαθείᾳ ἀνήγγειλε τῇ Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 22 Μαρτίου τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου, ἀνέλυσε τὸ μακρὸν καὶ δόκιμον καὶ ἀξιόλογον ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἐξῆρε τὴν προσωπικότητα αὐτοῦ. Ὀρθία δὲ καὶ ἐν σιγῇ μετὰ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, συμμερισθείσης τὸ πένθος, ηὐχήθη ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας αὐτοῦ ψυχῆς.

Κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ ἀειμνήστου γενομένην τῇ 23η Μαρτίου ἐν Θεσσαλονίκῃ τὴν Μ. Ἐκκλησίαν ἐξεπροσώπησεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως κ. Χρυσόστομος.

* * *

Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Γεννάδιος Ἀλεξιάδης, ἐγεννήθη τῷ 1869 ἐν Μεσαιπόλει τῆς Ἐπαρχίας Προύσης ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Τὰ πρῶτα γράμματα διήκουσεν ἐν τῇ σχολῇ τῆς γενετείρας αὐτοῦ καὶ μετὰ ταῦτα εἰσήχθη εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολήν, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησεν τῷ 1894. Ἀκολούθως εἰργάσθη ἐπὶ τρία ἔτη ὡς καθηγητὴς τῶν Θρησκευτικῶν εἰς τὴν Μαρώνειαν, τῷ 1897 διωρίσθη Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, τῷ δὲ 1902 Ἀρχιγραμματεὺς αὐτῆς. Τῷ 1905 ἐξελέγη Μητροπολίτης Λήμνου εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποθανόντος Μητροπολίτου Λήμνου Διοδώρου, τῷ δὲ 1912 ἀνυψώθη εἰς Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης, διαδεχθεὶς τὸν ἀποθανόντα Ἰωακεὶμ Σγουρόν.

* * *

Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Γεννάδιος, πρεσβύτερος τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὑπῆρξε φυσιογνωμία φω-

τεινή, προικισμένη μὲ ἔξοχα προσόντα λεπτότητος πρὸς ὅλους καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μὲ πολύτιμον βαθεῖαν πεῖραν. Εἰς μεγάλας καὶ κρισίμους ἡμέρας εὑρέθη Μητροπολίτης εἰς τὴν ἱστορικὴν πόλιν Θεσσαλονίκην, δειχθεὶς ἄξιος τῶν περιστάσεων καὶ προσδοκιῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ διακονία του ἔντιμος, ἀξιόλογος, πλουσία. Ἵδρυσε τὸ ἐκκλησιαστικὸν περιοδικὸν «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς» πλουτίσας αὐτὸ διὰ τῶν μελετῶν του.

Ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη καὶ ὁ σεβασμὸς τοῦ ποιμνίου του ἦτο ἀμέριστος. Εἰς ἡλικίαν βαθεῖαν καὶ μὲ ψυχὴν ἤρεμον διὰ τὴν τοῦ καθήκοντος ἐπιτέλεσιν καὶ τὸν τοῦ ταλάντου πολλαπλασιασμόν, ἀπῆλθεν τοῦ κόσμου, καταλιπὼν τὸ παράδειγμα τῆς σταδιοδρομίας αὐτοῦ ὡς σημεῖον Χριστομιμήτου ἐκκινήσεως, διὰ τοὺς ἀποσκοποῦντας ὅπως ἀφιερώσωσιν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν καθόλου ἰδανικῶν τῆς Ἀνθρωπότητος, καὶ περιφρούρησιν τῆς Ἱερᾶς παρακαταθήκης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Γενναδίου ἡ μνήμη εἴη αἰωνία.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

ΜΗΝΟΣ ΜΑΡΤΙΟΥ

Ἡ Κυριακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Μετ' ἐπιβαλλούσης ἱεροπρεπείας καὶ κατανυκτικότητος καὶ ἐν μέσῳ πυκνοῦ ἐκκλησιάσματος ἐτελέσθη ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ 18ῃ τρέχοντος μηνὸς ἡ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ὀρθοδοξίας νενομισμένη Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Λειτουργία. Ἀφ' ἑσπέρας μὲν ἐψάλη ὁ Ἑσπερινός, χοροστατούσης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, καὶ ἱερουργούντων τοῦ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιμανδρίτου Καλλινίκου, μεθ' ἑτέρων δώδεκα ἀρχιμανδριτῶν καὶ ἓξ ἱεροδιακόνων ἐκ τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς καὶ τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς.

Αὐθημερὸν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν συνελειτούργησαν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι οἱ Σεβασμ. Μητροπολῖται Προύσης Πολύκαρπος. Θεοδωρουπόλεως Λεόντιος, Αἴνου Γερμανός. Προικοννήσου Φιλόθεος, Περγάμου Ἀδαμάντιος, Χαλδίας Κύριλλος, Λαοδικείας Μάξιμος καὶ Σάρδεων Μάξιμος. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης περιεβλήθη κατὰ τὴν τάξιν τὴν Ἀρχιερατικὴν στολὴν ἐν τῷ Σωλέᾳ. Τὸν δὲ πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐκήρυξεν ἀπὸ τοῦ ἱ. Ἄμβωνος ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος Παπαϊωάννου, Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Παρέστησαν οἱ Ὀφφικίαλοι τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὡς καὶ Ἀντιπρόσωποι πολλῶν Ἐφοροεπιτροπῶν, Προεδρεῖα Φιλοπτώχων Ἀδελφοτήτων καὶ Μορφωτικῶν Συνδέσμων καὶ πλῆθος πιστῶν.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας Λειτουργίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνέγνω, ἐπὶ προτεθειμένου δίσκου Κολλύβων, τὸ νενομισμένον Τρισάγιον ὑπὲρ τῶν ἀοιδίμων Ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως ἀγωνισαμένων.

Πάνσεπτος Πατριαρχικὸς Ναός.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ:

— Κατὰ τοὺς Ἑσπερινοὺς τῶν Σαββάτων τῆς 3ης, 10ης, 17ης, 24 καὶ 31ης τρ. μ. ὡς καὶ κατὰ τοὺς κατανυκτικοὺς Ἑσπερινοὺς τῆς Αης καὶ Βας Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν.

— Τῇ 2ᾳ τρ. μ. κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ τῶν Ψυχῶν ἀναγνοῦσα τὸ νενομισμένον Τρισάγιον.

— Τῇ 11ῃ τρ. μ. κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ πρώτου κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ, καθ' ὃν προσῆλθον, κατὰ τὴν τάξιν καὶ ἔλαβον συγχώρησιν παρὰ τοῦ Πατριάρχου, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Πατριαρχικὴν Αὐλήν, ὡς καὶ ἅπαν τὸ Ἐκκλησίασμα. Κα-

τὰ τὴν ὡς ἄνω ἀκολουθίαν παρέστησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Περγάμου Ἀδαμάντιος, Χαλδίας Κύριλλος, Λαοδικείας Μάξιμος, Σάρδεων Μάξιμος καὶ Ἰκονίου Ἰάκωβος, ὁ Ἄρχων Μ. Λογοθέτης κ. Κ. Γκιώκας καὶ ὁ Ἄρχων Μ. Χαρτοφύλαξ καὶ Βουλευτὴς Σταμποὺλ κ. Ἀχιλλεὺς Μόσχος.

— Τῇ 25η τρ. μ. ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν καθ᾽ ἣν τὸν Θεῖον λόγον ἐκήρυξεν ὁ Πανοσ. Μ. Ἀρχιμανδρίτης Καλλίνικος.

— Τῇ 23η καὶ 30η τρ. μ. κατὰ τὰς Ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Θεοτόκου.

— Τῇ 3η τρ. μ. κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τῶν Ψυχῶν τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Περγάμου Ἀδαμαντίου ἡ Α. Θ. Παναγιότης παρέστη ἐν τῷ ἱ. Βήματι.

— Τῇ 15η τρ. μ. κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἱστάμενος ἐν τῷ παραθρονίῳ, ὁ Σεβ. Μητρ. Ἰκονίου κ. Ἰάκωβος, Τοποτηρητὴς τῆς. Μ. Πρωτοσυγκελλίας.

Πατριαρχικαὶ Χοροστασίαι.

Κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἡ Α. Θ. Παναγιότης, μεταβᾶσα μετὰ τῆς ἀκολουθίας Αὐτῆς, ἐχοροστάτησεν ἐν τοῖς κάτωθι ἱ. Ναοῖς τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς:

— Τῇ 16η τρ. μ. ἐν τῷ πανηγυρίζοντι ἱερῷ Ναῷ τῶν Ἁγίων Θεοδώρων Βλάγκας εὐλαβῶς προσκληθεῖσα παρὰ τῆς οἰκείας Ἐπιτροπῆς.

— Τῇ 20ῇ τρ. μ. κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Μ. Ἀποδείπνου ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῆς Παναγίας Μουχλίου.

— Τῇ 21η τρ. μ. κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ποτηρᾶ.

— Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Μ. Ἀποδείπνου ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τῶν Ταξιαρχῶν Βαλατᾶ.

— Τῇ 22ᾳ τρ. μ. κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Μ. Ἀποδείπνου ἐν τῷ ἱ, Ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Δζιβαλῆ.

— Τῇ 23η τρ. μ. κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ἐδιρνέκαπου.

— Τῇ 27η τρ. μ. κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Μ. Ἀποδείπνου ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῆς Κοινότητος Ἁγίου Νικολάου Τόπκαπου.

— Τῇ 28η τρ. μ. κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῆς Παναγίας Βελιγραδίου, τὸ δὲ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Μ. Ἀποδείπνου ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τοῦ ἁγ. Δημητρίου Σαρμασικίου.

— Τῇ 29η τρ. μ. ἐν τῷ ἱ. Ναῷ Εἰσοδίων Πέραν κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Μ. Ἀποδείπνου.

— Τῇ 30ῇ τρ. μ. ἐν τῷ ἱερῷ Πατριαρχικῷ καὶ Σταυροπηγιακῷ Ἁγιάσματι τῶν Βλαχερνῶν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων.

Εἰς ἁπάσας τὰς ὡς ἄνω ἐνορίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐγένετο δεκτὴ μετὰ τῶν προσηκουσῶν ἐκδηλώσεων καὶ βαθείας εὐλαβείας.

Πνευματικὴ Διακονία.

Τῇ 5η τρ. μ. συνῆλθον ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τὰ μέλη τῆς πνευματικῆς Διακονίας εἰς σύσκεψιν ἐπὶ τοῦ περαιτέρω προγράμματος αὐτῆς.

Ἀρμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ νέου Πατριάρχου τῶν

Ἀρμενίων Μακαριωτάτου Καρακὶν Χατσαντουριὰν (15 τρ. μ.) τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, προσκληθεῖσαν ἐπισήμως, ἀντεπροσώπευσεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰκονίου Ἰάκωβος, Τοποτηρητὴς τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, ἐν συνοδείᾳ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Τουρκικοῦ Γραφείου κυρίου Εὐθυμίου Μαυρίδου.

Τὸ ἅγιον Πάσχα, παρ' Ἀγγλικανοῖς καὶ Ἀρμενίοις.

— Τῇ 25ῃ τρ. μ. ὁ Παν. Ἀρχ. Ἰάκωβος Παπαϊωάννου Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου μεταβάς, ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, παρέστη κατὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν τοῦ Πάσχα ἐν τῷ ἐν Πέραν Ἱερῷ Ναῷ τῆς ἐνταῦθα Ἀγγλικανικῆς Παροικίας καὶ διεβίβασε τῷ Ἄγγλῳ Πρωθιερεῖ Rev. William Piper τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

— Ὡσαύτως ἐπισκεφθεὶς μετὰ μεσημβρίαν ἐν τῷ Ἀρμενικῷ Πατριαρχείῳ τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Καρακὶν Χατζαντουριὰν διεβίβασε τὰ ἐπὶ τῷ Πάσχᾳ Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια.

Ἀναχωρήσεις.

Τὸν ἐπ' ἀδείᾳ ἀναχωρήσαντα εἰς Ἀθήνας τῇ 15ῃ τρ. μ. Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἡλιουπόλεως Γεννάδιον ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος προέπεμψεν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ὁ Πανοσ. Ἀρχιδιακονεύων τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων Αἰμιλιανός.

Πατριαρχικαὶ εὐχαί.

— Τῇ 3ῃ τρ. μ. ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνοδευομένη παρὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δέρκων Ἰακώβου, Προέδρου τῆς Πνευματικῆς Διακονίας, μεταβᾶσα ηὐλόγησε τὸ ἐν τῷ ἱ. Ναῷ Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης παιδικὸν Κήρυγμα ὡς καὶ τοὺς τροφίμους τοῦ Παιδικοῦ Σταθμοῦ.

— Τῇ 10ῃ τρ. μ. ἐπεσκέφθη τὸν ἑορτάσαντα Σεβ. Μητροπολίτην Ἴμβρου καὶ Τενέδου Μελίτωνα.

— Τῇ 20ῇ τρ. μ. τὸν ἀσθενοῦντα Γέροντα Μητροπολίτην Δέρκων Ἰάκωβον.

— Τῇ 20ῇ τρ. μ. τὸν ἐν τῇ πόλει ἡμῶν παρεπιδημοῦντα Ἐξοχώτατον Πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀλ. Κοντουμᾶν.

— Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὸν ἀσθενοῦντα Σεβ. Μητροπολίτην Αἴνου Γερμανόν.

— Τῇ 10ῃ τρ. μ. ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὁ Κωδικογράφος τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσ. Διάκονος Συμεὼν μεταβὰς εἰς τὸ ἐνταῦθα Προξενεῖον τῆς Περσίας διεβίβασε τῷ Ἐξ. Προξένῳ τὰ συλλυπητήρια Αὐτῆς ἐπὶ τῷ τραγικῷ θανάτῳ τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Περσίας κ. Α. Ραζμάρα.

— Τῇ 14ῃ τρ. μ. κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ Γραμματέως τῆς Κοινότητος Πέραν Στεφάνου Στεφανίδου ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη ὁ Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου πανοσ. Διάκονος Γεώργιος.

— Τῇ 18ῃ τρ. μ. κατὰ τὸ τελεσθὲν ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν Εὐεργετῶν τῆς ἐνταῦθα Χιακῆς παροικίας ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη ὁ Μ. Ἐκκλησιάρχης Γεράσιμος.

— Τῇ 23ῃ τρ. μ. κατὰ τὴν κηδείαν τῆς Εὐθαλίας Κοκκίνου παρέστη ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Παν. Δευτερεύων Αἰμιλιανός.

— Τῇ 24ῃ τρ. μ. κατὰ τὴν κηδείαν τῆς Διαλεκτῆς Πελεκάνου, μητρὸς τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Δέρκων Κυρίου Ἰωακείμ, παρέστη ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Παν. Δευτερεύων Αἰμιλιανός.

— Τῇ 27ῃ τρ. μ. τὸν ἀσθενοῦντα Μητροπολίτην Αἴνου Γερμανὸν ἐπεσκέφθη διαβιβάσας τὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς ὁ Παν. Δευτερεύων Αἰμιλιανός.

— Τῇ 29ῃ τρ. μ. ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος Παπαϊωάννου ἐπεσκέφθη τὸν τέως Σύμβουλον τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ Ἑλληνικῆς Πρεσβείας κ. Γ. Σεφεριάδην.

Ἐπισκέψεις.

Κατὰ τὸν παρόντα μῆνα τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέφθησαν:

— Ὁ Ἐξοχώτατος πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Α. Κοντουμᾶς μετὰ τοῦ τέως Συμβούλου τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ Ἑλληνικῆς Πρεσβείας κ. Γ. Σεφεριάδου.

— Ὁ Ἐνταῦθα Πρόξενος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν κ. **Gordon Lee Burke** μετὰ τῆς συζύγου του.

— Οἱ Ἕλληνες διανοούμενοι κ. κ. Γ. Χέλμης, Ἀχ. Μαμάκης καὶ Δημ. Μυράτ.

— Ἡ Ἑλληνὶς τραγῳδὸς κυρία Μαρίκα Κοτοπούλη.

— Ὁ Ἕλλην Λογογράφος—Κριτικὸς κ. Κ. Θ. Δημαρᾶς καὶ ὁ Θεατρικὸς συγγραφεὺς κ. Δημ. Μπόγρης, παρακαθήσαντες εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Τράπεζαν.

— Ὁ κ. P. Williams Ἀντιπρόεδρος τῆς Διεθνοῦς Χριστιανικῆς Ἡγεσίας.

— Ὁ Ἄρχων Μ. Χαρτοφύλαξ καὶ Βουλευτὴς Σταμποὺλ κ. Ἀχιλλεὺς Μόσχος.

— Ὁ κ. **Muzaffer Ramazanoğlu** Διευθυντὴς τοῦ Μουσείου Ἁγίας Σοφίας.

— Ὁ κ. κ. Ἀθανάσιος Κουκούλης ἰατρὸς καὶ Γ. Δεϊρμεντζόγλου ἐκ μέρους τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας τῆς Κοινότητος Πέραν.

— Ὁ κ. Δ. Βοσνιᾶκος μετὰ τοῦ δικηγόρου-καπνεμπόρου κ. Ἰωάννου Βαρσαμῆ ἐξ Ἑλλάδος.

— Ὁ κ. Δημήτριος Μᾶνος, καθηγητής.

— Οἱ κ. κ. Ἀλέξανδρος Ἀνανιάδης καὶ Ν. Φακατσέλης, ἰατρός.

— Οἱ κ. κ. Ν. Φερμάνογλου, ἰατρός, Μ. Νικολόπουλος Α. Τσαβδαρίδης καὶ Μ. Κύρκου, παρακαθήσαντες εἰς τὴν Πατριαρχικὴν τράπεζαν.

— Οἱ κ. κ. Γ. Κακριδῆς καὶ Π. Θεοδωρακάκος, Καθηγηταί, μετὰ τῶν φοιτητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου.

— Ὁ κ. Ν. Μαρκόπουλος ἐξ Ἀθηνῶν, Τμηματάρχης ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Ἐργασίας.

— Ἡ δνὶς Ἕλενα Χαλκούση.

— Ὁ κ. Ἠλίας Τρικεριώτης Μηχανικὸς ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Δημοσίων Ἔργων.

— Ἡ ποιήτρια κ. **Nire Işık** Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συνδέσμου Κωφαλάλων.

— Ἡ δνὶς Ἕλλη Τζάμου πτυχιοῦχος τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

— Ὁ ἰατρὸς **Gode Lubisavlevic** μετὰ τῆς συζύγου του.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΜΗΝΟΣ ΜΑΡΤΙΟΥ.

Ἀνασυγκρότησις τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Κατὰ τὴν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 8ης Μαρτίου, γενομένης, συμφώνως ταῖς κειμέναις διατάξεσιν, ἀνασυγκροτήσεως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἀπεχώρησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Δέρκων, Πριγκηποννήσων, Ἡλιουπόλεως, Γάνου καὶ Χώρας, Κυδωνιῶν καὶ Σάρδεων, ἀντ' αὐτῶν δὲ ἐκλήθησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Προύσης, Προικοννήσου καὶ Λαοδικείας, ἐπανεκλήθησαν δὲ διὰ μίαν εἰσέτι ἐτησίαν περίοδον οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Δέρκων καὶ Πριγκηποννήσων.

Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 15ης Μαρτίου τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀνακοινωσαμένης ὅτι ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης πρῴην Κωνσταντινουπόλεως καὶ Πρόεδρος Ἐφέσου κ. Μάξιμος ἐδήλωσεν ὅτι ἐπιθυμεῖ ὅπως καὶ κατὰ τὴν συνοδικὴν ταύτην περίοδον μὴ μετέχῃ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ δωδεκαμελοῦς αὐτῆς, προσεκλήθη διὰ μίαν εἰσέτι περίοδον ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σάρδεων Μάξιμος.

Διορισμὸς Ἀρχειοφύλακος τῶν Πατριαρχείων.

Εἰς τὴν διὰ τῆς εἰς Ἐπίσκοπον Τράλλεων προαγωγῆς τοῦ τέως Ἀρχειοφύλακος τῶν Πατριαρχείων κενωθεῖσαν θέσιν διωρίσθη συνοδικῶς ὁ Βιβλιοφύλαξ τῶν Πατριαρχείων Πανοσ. διάκονος Αἰμιλιανὸς Τσακόπουλος, ἔχων ἅμα καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης.

Ἱερὰ Μητρόπολις Κρήτης.

Μετὰ μελέτην ὑπὸ τῆς Κανονικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ διὰ τῆς ΜΒ' Πράξεως τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης ὑποβληθέντος αἰτήματος περὶ ἀνυψώσεως τῶν οἰκείων Ἐπισκόπων εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μητροπολίτου καὶ σχετικὴν εἰσήγησιν αὐτῆς, ληφθέντος ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησία εἶναι ὠργανωμένη ἀπὸ αἰώνων, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἱερῶν κανόνων, ὡς Ἐπαρχία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μετὰ ἰδίας Ἐπαρχιακῆς Συνόδου, καὶ ὅτι οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ ἰσχύσῃ εἰς ἀνατροπὴν τῆς μακραίωνος κανονικῆς τάξεως, δὲν ἐνεκρίθη συνοδικῶς τὸ αἴτημα τοῦτο.

Διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος ἀνεκοινώθη τοῦτο τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Κρήτης κ. Εὐγενίῳ.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Μιχαήλ, κατόπιν εἰσηγήσεως εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ πρότασιν περὶ τροποποιήσεως τῶν περὶ βοηθῶν Ἐπισκόπων σχετικῶν ἄρθρων τοῦ Συν-

τάγματος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν πρὸς πληρεστέραν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Ὀρθοδόξου πληρώματος.

Δεκτῆς γενομένης συνοδικῶς τῆς ὡς ἄνω προτάσεως τῆς Α. Σεβασμιότητος ἐνεκρίθη ὅπως εἰς τὰ σχετικὰ περὶ τῶν βοηθῶν Ἐπισκόπων ἄρθρα Στ´ καὶ Ζ´ τοῦ Συντάγματος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς ἐπενεχθῶσιν αἱ σχετικαὶ τροποποιήσεις, αἵτινες καὶ ἀνεκοινώθησαν διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος, τῷ Σεβασμιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀμερικῆς.

Ἅγιον Ὄρος.

Ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος Ἁγίου Ὄρους διεβιβάσθησαν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ ἐξαγγελτήρια τῶν ἐν ταῖς Ἱεραῖς Μοναῖς ἀρχαιρεσιῶν τοῦ ἔτους 1951, ἅτινα παρεπέμφθησαν τῇ ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἐπιτροπῇ πρὸς ἐξέτασιν.

— Αἰτήσει τῶν Ἱερῶν Μονῶν Χιλιανδαρίου καὶ Ἰβήρων ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἡ εἰς διάκονον χειροτονία τοῦ μοναχοῦ Γρηγορίου, ἀδελφοῦ τῆς πρώτης, καὶ τοῦ μοναχοῦ Γερμανοῦ, ἀδελφοῦ τῆς δευτέρας.

Ὁ ἐν Ἀθήναις Φιλολογικὸς Σύλλογος «Παρνασσός».

Κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς 85ης ἐπετείου ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἐν Ἀθήναις Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσός» τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἐξεπροσώπησεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως κ. Χρυσόστομος, ὅστις καὶ ὡμίλησε καταλλήλως.

Ἐξέφρασε τὴν χαρὰν αὐτοῦ διότι παρέστη εἰς τὴν ἑορτὴν ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἐδήλωσεν ὅτι εἶναι ἄξιον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐλογίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τὸ ἐξ ἐλαχίστων ἀφορμηθὲν καὶ διὰ μόχθων καὶ πόνων γιγαντωθὲν τοῦτο Ἵδρυμα, οἱ ἱδρυταὶ τοῦ ὁποίου, ἔχοντες διαυγῆ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἐλλαμπομένην ὑπὸ τῆς Εὐαγγελικῆς ἀκτῖνος, ἐπετέλεσαν ἔργον τιμὴν ἀληθῶς περιποιοῦν εἰς αὐτούς τε καὶ εἰς τὴν περὶ αὐτοὺς κοινωνίαν.

Ἐν συνεχείᾳ, μεταξὺ ἄλλων, ἀνέφερεν ὅτι διὰ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Συλλόγου «Παρνασσός» κατωρθώθη, ἡ παραλλήλως πρὸς τὴν διὰ τοῦ Πανεπιστημίου ἐπιδιωκομένην μόρφωσιν ἐπιστημόνων, δημιουργία ἑτέρου πνευματικοῦ Βήματος, ἀποσκοποῦντος τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Λαοῦ. Εἶναι ἄξιοι παντὸς ἐπαίνου οἱ Ἱδρυταὶ αὐτοῦ, οἵτινες ἐχώρησαν μεθ᾽ ὑπομονῆς καὶ ἐλπίδος καὶ ὑπ᾽ ὄψιν ἔχοντες πάντοτε τὸ Εὐαγγελικὸν «Μὴ φοβοῦ τὸ μικρὸν ποίμνιον ὅτι ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς δοῦναι ἡμῖν τὴν Βασιλείαν». Τὸ μικρὸν κατ᾽ ἀρχὰς ποίμνιον ἐμεγάλωσεν καὶ περιέλαβεν πολλὰ καὶ σπουδαῖα στελέχη ἅτινα, κατὰ καιροὺς ἀνανεούμενα, συνετέλεσαν εἰς τὴν εὐδοκίμησιν καὶ τὴν ζηλωτὴν καρποφορίαν τοῦ Συλλόγου τούτου. Καὶ ἰδοὺ τὰ ἄπορα παιδία, τὰ ἐστερημένα οἰκογενειακῆς περιθάλψεως καὶ στοργῆς καὶ ἐκτεθειμένα εἰς τὸν διαρκῆ κίνδυνον τῆς ἠθικῆς διαφθορᾶς, τὰ ὁποῖα «εὐσεβῶς ποιμενόμενα» ἀποδίδει ἑκάστοτε εἰς τὴν κοινωνίαν ὡς ἐντίμους καὶ ἐργατικοὺς πολίτας.

Περαιτέρω δὲ ἐτόνισεν ὅτι: Ἐν ἐποχῇ οἵα ἡ ἡμετέρα, ἐν ᾗ κατὰ τὸν Ἱερὸν Φώτιον: «Ἔρρει τὰ καλὰ καὶ τῆς ἀρετῆς ἡ χάρις οἴχε-

ται, κακία δὲ πολιτεύεται· καὶ τὸ μὲν ψεῦδος πτεροφυεῖ, φυλλοβολεῖ δὲ τὰ πτερὰ ἡ ἀλήθεια, καὶ οἱ νεοφανεῖς δράκοντες χαρυβδηδὸν καταπίνουσι ψυχάς, μὴ ἐστηριγμένας τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας», τὸ ἔργον τοῦ ἑορτάζοντος σήμερον Συλλόγου τούτου πρέπει νὰ τυγχάνῃ τῆς ἀμερίστου ὑποστηρίξεως καὶ τῆς προθύμου ἐγκαρδιώσεως ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας, τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῆς ὀρθοφρονούσης Κοινωνίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΑΝΔΙΑΣ

Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Φιλανδίας κ. Γερμανός, διὰ γράμματος αὐτοῦ, ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ εὐχαριστίας αὐτοῦ διὰ τὸ ὑπὲρ τῆς ἐν Φιλανδίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐνδιαφέρον τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ ἐξητήσατο ὡρισμένας πληροφορίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐν τῷ Μυστηρίῳ τοῦ Γάμου χρῆσιν τῶν ἀποσταλέντων, κατόπιν αἰτήσεως αὐτοῦ, στεφάνων.

Τῇ Α. Σεβασμιότητι διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος ἐδόθησαν αἱ σχετικαὶ ὁδηγίαι.

ORTODOKSİA — Ahlakî ve Dinî Risale

İmtiyaz sahibi ve bu nüshada neşriyatı fiilen idare eden mes'ul Müdürü:
ADALAR METROPOLİTİ DOROTEOS YEORĞİADİS.

İdare Mahali: Büyükada, Kanarya sok. No. 16, İstanbul.

Basıldığı yer ve tarih: Çituri Biraderler.

13 Nisan 1951